

NAPSUGÁR NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA

Székhely: 1144. Budapest Kőszeg utca 21.
Telephely: 1141. Budapest Mályva utca 24

Pedagógiai Programja

*Készítette:
Az óvoda nevelő testülete.*

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	3
1.1.	Innovációs fejlesztés	5
1.1.2.	Gyermekek fejlődésének nyomon követése	6
1.1.3.	Célkitűzésünk megvalósulásának formái	8
1.1.4.	Fejlesztési lehetőségek biztosítása	9
1.1.5.	Tehetséggondozás- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése	10
2.	Óvodai nevelés célja, alapelvei	15
3.	Gyermekkép, óvodakép, nevelés rendszere	17
4.	Az óvodai nevelés feladatai	18
4.1.	Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program	18
4.2.	Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés	26
4.2.1.	A befogadás	26
4.2.2.	A gyermekek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelése	27
4.2.3.	Az értékelés és jutalmazás	28
4.3.	Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés	29
4.3.1.	Anyanyelvi fejlesztés	29
4.3.2.	Értelmi fejlesztés	30
5.	Az óvodai élet tevékenységformái	31
5.1.	A játék	31
5.2.	Vers, mese	32
5.3.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	34
5.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, vizuális tevékenység	35
5.5.	Mozgás	37
5.6.	Külső világ tevékeny megismerése	38
5.7.	Munka jellegű tevékenységek	40
5.8.	Tanulás	41
6.	Az óvodai élet megszervezése	42
6.1.	Személyi feltételek	42
6.2.	Tárgyi feltételek	44
6.3.	Szervezeti és időkeretek	44
7.	Az óvoda gyermekvédelmi feladatai, szociális hátrányok enyhítése rehabilitációs tevékenységek	46
8.	Az óvoda kapcsolatrendszere	47
9.	A sajátos nevelés igényű gyermekek nevelése, habilitációs, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések	49
10.	Mellékletek	49
11.	Legitimációs záradék	53

I. BEVEZETÉS

Az óvoda jellemző adatai :

Az óvoda neve:	NAPSUGÁR NAPKÖZIJÓTTTHONOS ÓVODA
Az óvoda címe:	Székhely: 1144. Budapest Kőszeg utca 21. Telephely: 1141. Budapest Mályva utca 24.
Az óvoda telefonszáma:	0670-337-4611
Az óvoda weboldala:	www.ateovid.hu
Az óvoda e-mail címe:	napsugarovim@gmail.com
Az óvoda OM száma:	201835
Az óvoda férőhelye:	Székhely: 25- fő Telephely: 24-fő
Az óvoda csoportszáma:	Székhely: 1- csoport Telephely: 1- csoport
A fenntartó neve:	„Napsugarak Háza” Nonprofit Kft.
A fenntartó címe:	1144. Budapest Kőszeg utca 21.
A fenntartó telefonszáma:	06-70-337-4611

A Napsugár Napköziotthonos Óvoda bemutatása

A Napsugarak Háza Nonprofit Kft. 2012. évben hozta létre, első intézményét, a 1144. Budapest Kőszeg utca 24. szám alatt, majd 2016- évben a második intézményt, a 1141 Budapest Mályva utca 24. alatt. Mindkét intézményben évek óta, maximális elégedettséggel hozzák a szülők a gyermekeket. 2019.évben a két Intézmény összevonás alá került, mert csak így tudjuk megoldani a szakmai fejlődésünket is. Ezzel az összevonással sokkal jobban lehet a nevelőtestületet, és annak munkáját összekovácsolni, új módszerekkel ismerkedni, átdolgozni eddigi erősségünket, esetleg új ötletekkel, innovációs feladatokkal bővíteni az intézmény repertoárját.

A két épület a 14. kerület zöld övezetében található, egy-egy családi házban, ahol 2-3 db csoportszoba, öltöző, gyermek fürdőszoba, felnőtt mosdó, tálaló konyha, az alsó szinten a tornaszoba, hozzátartozó mellékhelység a gyermekek és felnőttek részére, valamint a felnőttek részére iroda. Az épületen belül, külön hellyel rendelkezőnk, a logopédiai fejlesztéshez, illetve a mikro csoportos fejlesztéshez.

Az óvodai épülethez, tartozik egy nagy 750 m² és egy 500 m² kert ahol a gyermekek, szabadon mozoghatnak, játszhatnak, kertet művelhetnek. Az udvar a nevelési feladatok megvalósításában fontos szerepet tölt be, szervezett mozgás tevékenységek, tapasztalat és ismeretgyűjtési lehetőségek, ünnepek, sportesemények, közös programok szervezése, családi programok helyszíne, hagyományápolás, munka jellegű tevékenységek sorát tudjuk megvalósítani.

A gyermekek étkezését, a tálaló konyhában készítjük elő, az ebédet, a kerületben lévő „Menükuckó” cég készíti a számunkra, mely változatos és házi kosztos, ügyelnek a gyermekek számára vitamin dús étrend kialakításában.

Fontos számunkra, hogy pedagógusaink képezzék önmagukat, az összevonással ennek is több helyet és időt tudunk teremteni.

Az épület fenntartását, csinosítását, festést, megfelelő burkoltok kialakítását, folyamatosan végzi a fenntartó.

Gyermeklétszámunk 24- fő, illetve 25- fő. Ehhez 1- fő vezető óvónő, 4- fő óvodapedagógus, 2- fő technikai munkatárs ad segítséget és támaszt, egymásnak.

A pedagógusok 100% -a rendelkezik számítógépes ismeretekkel, és alkalmazza szakmai munkájában.

A Pedagógiai Program elkészítése során figyelembe vettük a törvényi szabályozásokat, szakmai helyzetelemzést, partneri elvárásokat és kialakulóban lévő hagyományainkat.

I.1. A NAPSUGÁR NAPKÖZIOTHONOS ÓVODA INNOVÁCIÓS FEJLESZTÉSE:

Meghatározás:

Ahhoz, hogy pontosan értsük mit jelent az innováció, innovációs fejlesztés pontosan meg kell határoznunk a szó jelentését.

„...Az **innováció** egy kreatív ötletből születő folyamatot jelöl, amely megvalósítja az ötletet. Az innováció elméleti alapjai legelőször 1934-ben Schumpeter tanulmányában jelentek meg. Ennek nyomán ma a következő típusait különböztetjük meg: új termék bevezetése, új gyártási mód bevezetése, új piac megnyitása. Az innováció nem azonos a reformmal, ez utóbbi átfogó, makroszintű modernizációs eljárást jelent, míg innováción a mikroszinten zajló fejlesztések értendők” – foglalja össze az innováció lényegét Százdi Antal.
Az innováció mint idegen szakkifejezés magyarosítására tett javaslat az újdonságművelés....”

Az összevonással egy időben, egy innovációs terület megnyitását tettük lehetővé, és benne folyó munka az újabb innovációs terület, hisz mikroszinten zajló fejlesztések történnek az óvodai csoport életében. Az óvodai oktatás- nevelés területén, az innovációs fejlesztés a kreativitástól annyiban különbözik, hogy olyan folyamatot jelöl, amelynek egyik első állomása maga a kreativitás, vagyis az alkotóerő, új ötlet, elképzelés, koncepció, amely alapja lehet minden fejlesztésnek.

Intézményünkben innovációs fejlesztésünk alapja, hogy a törvényben megszabott 25- fős csoportlétszám helyett, mi csoportonként 12- fős csoportlétszámmal dolgozunk, és minden „mikro-csoport”-hoz, két óvodapedagógust tudunk hozzárendelni.

Miért fontos ez? A hozzánk érkező gyermekek, nem jobbak és nem többek, mint bármilyen gyermek a világban, a velük egykorúakat figyelembe véve. Abban különbözöek, hogy a hozzánk csatlakozó gyermekek fejlődése, az ő első világra néző, és nyíló kíváncsi érdeklődésük, fontos a számunkra, és ennél fogva igyekszünk pozitív, szeretet nyelvére, a pozitív tulajdonságok kiemelésére szóló nevelésben részesíteni.

Sok éves tapasztalatunk, hogy a gyermekek egyre érdeklődőbbek, gyorsabbak, mozgékonyabbak, fürgébbek, még jobban igénylik az egyéni bánásmódot, az egyéni törődést, az egyéni képességek fejlesztését. Ezt a gyorsaságot, figyelmet, egyéni képességek fejlesztését, törődést, 12- fős csoportokban tudjuk a számukra biztosítani.

Óvodapedagógusaink naprakészek, a csoportjukban lévő gyermekek fejlődésével, pontosan tudják-ismerik gyermekeik tudását, nevelési- fejlesztési- oktatási egyéni képességüket.

A „mikro-csoportos” foglalkoztatási rend alkalmazásával, minden gyermekre elegendő figyelem jut, abból a célból, hogy ismereteit, tudását, kíváncsiságát, nevelését- oktatását, oly mértékben tudjuk elmélyíteni, hogy az iskolaérettség beköszöntével, sikeresen – örömmel tudják az első osztályos tananyagot elsajátítani.

Innováció a „ mikro-csoport” életében.

A 12- fős csoportlétszám segítségével óvodapedagógusaink számára, több lehetőséget ad, az alapos nevelés-oktatás elmélyítésére.

I.1.2 A gyermekek fejlődésének nyomon követése:

- a csoportba érkező új gyermekek, egyéni beszoktatási tervével
- a beszoktatási idő elteltével, folyamatos megfigyelés, a gyermek egyéni képességeiről, az egyéni képességek megfigyelésének írásbeli rögzítésével, melyben az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:
  - ✓ játék: a különböző játéktípusokban a gyermek aktivitása, önállóság a tapasztalatszerzésben, kreativitás;
  - ✓ a külső világ tevékeny megismerése: ezen belül a környezetről szerzett, a matematikai ismeretek és a hozzájuk tartozó fogalomháló alkalmazása;
  - ✓ vizuális nevelés: az ábrázoló tevékenységekben szerzett tapasztalatok alkalmazása;
  - ✓ irodalmi nevelés: mondókák, versek, mesék ismerete, memorizálása;
  - ✓ zenei nevelés : mondókák, énekek, énekes játékok, ritmus, a hangszerek és a hozzájuk tartozó fogalomháló ismerete, alkalmazása;
  - ✓ a gondozási és önkiszolgáló tevékenységek: az ezekben, továbbá az egészséges életmód területén szerzett tapasztalatok, az önállóság (testápolás, öltözködés, táplálkozás, munka jellegű tevékenységek) területén.
  - ✓ Szociális képességek fejlettsége: a kapcsolattartás, együttműködés, tolerancia, empátia, konfliktuskezelés jellemzői, kontrollált magatartás, döntésképeség, különbözőségek elfogadása.
  - ✓ Mozgás fejlettsége: nagy- és finommozgás, finom-motorika, vestibuláris/ egyensúlyi / alaphódozat működése. A mozgásnak kiemelt jelentősége van, mivel közvetlenül kihat az idegrendszeri kapcsolatokra, megerősíti, fejleszti azokat. Gazdag mozgásos tapasztalatok biztosításával befolyásolhatjuk a fogalmi gondolkodás alakulását.
  - ✓ Testséma fejlettsége: a testvázlat, a testrészek és azok funkciójának ismerete, a testzónák ismeretének alkalmazása, a testtengely alkalmazása, keresztezésének minősége. Különösen fontos a testzónák és a testtengely átlépésének megismerése, hiszen ezek hiányosságai a két agyféltekei együttműködés problémáit jelzik és megmutatkoznak a tér, a kinesztetikus percepció terén is, valamint minden olyan mozgásformánál, amelyhez ezek alkalmazása, a testtengely átlépése vagy épp ellentétes irányú mozgatása szükséges.
  - ✓ Észlelés fejlettsége: vizuális, auditív, taktilis, kinesztetikus és térészlelés terén vizsgáljuk az ingerfelvétel minőségét, diszkriminációját, e területeken a memória, a szerialitás / sorrendiség / és az egyes területek közötti keresztcsatornák működését. Az észlelésnél szinte minden kiemelt fontosságú, hiszen a megismerés alapja, hogy észlelje, felismerje, megkülönböztesse az érzékszerveivel fogható ingereket: formákat, színeket, hangokat, szavakat, mozgásmintákat, a térbeli elhelyezkedést, az abban történt változásokat önmagához és az őt körülvevő tárgyakhoz képest. Mindezek kifejezése a verbális percepciót működtető képességek feladata.
  - ✓ Kognitív képességek / Kognitív: megismerő funkciók: figyelem-megfigyelőképesség, érzékelés-észlelés, emlékezet, gondolkodási

funkciók /fejlettsége: az alapvető gondolkodási műveletek, a memória és a figyelem jellemzői. E terület mérése tulajdonképpen kontrollja az előbbi méréseknek, hiszen a megismerési folyamat meghatározója az eddig vizsgált képességek működése és együttműködése.

- ✓ Finommotoros koordináció fejlettsége : / Finommotorika: a testünk apróbb testrészeinek a finom, koordinált mozgását takarja./ az emberábrázoláson keresztül vizsgálja a grafomotorika, a ceruzafogás, a nyomaték minőségét.
- ✓ Nyelvi kifejezőkészség fejlettsége : a szókincs, a beszédészlelés, beszédértés, szöveg visszaadás, képolvasás, kiejtés, nyelvhelyesség, a verbális és nonverbális kommunikáció jellemzői.

Alkalmazás a gyakorlatban:

Első lépés:

Óvodába lépéskor kb. egy hónap áll az óvodapedagógus rendelkezésére, hogy ezeket a méréseket elvégezze, az eredményeket kiértékelje. Ennek alapján fejlesztési tervet készítünk minden gyermekről, mely tartalmazza a konkrét problémát, a részképesség hiányosságok összefüggéseit, és a fejlesztés módját az adott területen. Így körvonalazódik, hogy melyek azok a területek, amelyekre csoportszinten nagyobb figyelmet kell fordítani, az ezekre vonatkozó tapasztalatszerzési lehetőségek megjelennek a csoportra vonatkozó nevelési és tanulási tervekben. Azoknak a hiányosságoknak a fejlesztési javaslatait, amelyek néhány, vagy egy-egy gyermeknél mutatkoznak meg, az egyéni fejlesztési tervek tartalmazzák. Így kialakul a csoport „fejlesztési térképe”, mely a mindennapok tervezhetőségét segíti.

Második lépés:

Folyamatosan mérünk, a gyermekek spontán tevékenysége során. A célunk a képességmérés a fejlődés folyamatának megismerése. Az óvodapedagógus kis notesszal a zsebében feljegyzéseket készít, a gyermek játékát figyelve, az alkalmazott képességek, részképességek működéséről. Ezeket később rávezeti a gyermek fejlettségi lapjára. Kerüljük azt a fajta felmérést, amely folyamatos feladatadást ad, hisz a teljesítménykényszer egyfajta teljesítménycsökkenést idéz elő. A célunk a fejlődés folyamatának megismerése.

A folyamatos mérés segítségével naprakészek vagyunk a gyermek fejlettségével kapcsolatban, amit úgy oldunk meg, hogy az óvodapedagógus kis notesszal a kezében, rövid feljegyzéseket ír a gyermekek képességeinek és részképességeinek működéséről, majd ezt később rávezeti gyermekek fejlettségmérő lapjára. A fejlettségi mérés alapján készül el az egyéni képességek felmérésének eredménye alapján, az óvodapedagógus által következő ciklusú fejlesztési terv. Annak, hogy ez a módszer valóban működjön, annak előfeltétele, hogy az óvodapedagógus ismerje a gyermeket, és annak egyéni fejlődési mutatóit. Ha mérés folyamatos, akkor ez a feltétel adott.

Fejlesztőmunkánk azért hatékony és eredményes, mert az óvodapedagógusaink célja, hogy felébressze a gyermekek tevékenységigényét, és ezekhez a tevékenységekhez olyan élményeket és tapasztalatszerzési lehetőségeket, eszközöket, feltételeket biztosítsanak, melyek támaszt és segítséget adnak gyermekeink számára, hogy játékosan, élménnyel telítve ismerjék meg az így felkínált fejlesztési formákat.

Célkitűzés:

Napjainkban, az az elképzelés az elfogadott, hogy hagyni kell a gyermeket játszani az óvodában, az óvodáskorú gyermek legfőbb sajátossága és tevékenysége a játék, ebbe nem szabad semmit sem tenni, fejlődik magától és a társaitól. A ma gyermekei, tapasztalatunk szerint igényli a törődést és a foglalkozást, a játékos oktatási keretet, a tapasztalati úton szerzett, sikeres feladatmegoldások örömét, a sikerélményt, a bizonyosságot arra, hogy képes és tud alkotni. Igénye van, az egyre magasabb szintű megmérettetésre, a gyakorlás által megtalált – megtanult örömeire, ami számára a legfontosabb, hisz egyéni képességei ezen eszközökön- és lehetőségeken keresztül fejlődik.

Mind a fejlődésnek; mind a fejlesztésnek feltétele a gyermekek saját aktív tevékenysége. Az óvónő által kezdeményezett játékok, tapasztalatszerzést célzó tevékenységek a gyermekek természetes megnyilvánulásaira építenek, abból indikálódnak. Így a fejlesztés-fejlődés folyamata játékba ágyazott, spontán tevékenységvágyból fakadó, s biztosított a gyermeki önmegvalósítás lehetősége. A játék a fejlődés egészének tükré.

Vajon e korban beszélhetünk-e „tanulásról”? Maga a fogalom tudatos, akaratlagos tevékenységet jelez, mely az ismeretszerzésre irányul. Ezzel szemben az óvodás gyermek érzelmvezérelt, egyik alapvető tulajdonsága a spontaneitás, fő tevékenysége a játék. A gyermek oldaláról megközelítve a kérdést e korosztály jellemzője a fokozódó érdeklődés, a kíváncsiság. „Mi ez’ és, „Miért” kérdésekkel bombázza szüleit, nevelőit, mindent megnéz, megfog, szétszed, összerak, kipróbál... Ezeknek a szünni nem akaró tevékenységeknek a célja az ismeretszerzés. Eredménye pedig –a tanúláshoz hasonlóan–a tudás. Megfelelően értelmezve tehát létezik tanulás 3-8 éves korban, csak meg kell keresnünk azokat a tevékenységi formákat, amelyekben a gyermek öntevékeny, észre sem veszi, hogy tanul, amit játékként él meg.

I.1.3. Célkitűzésünk megvalósulásának formái

Prevenziós / megelőző / fejlesztés. - célja: az iskolai élethez szükséges estleges képesség- és részképesség-hiányosságok megelőzése. Megvalósulhat, mint az óvodapedagógus nevelési folyamatokba ágyazott célzott, tudatos, életkori és egyéni sajátosságokra alapozott, kezdeményezett, „ mikro- csoportos” , vagy egyéni –fejlesztő tevékenysége.

Korrekciós / tökéletesebb tétel /fejlesztés. - célja: a már meglévő képesség- és részképesség-hiányosságok korrekciója, felzárkóztatás az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében. Megvalósulhat, mint az óvodapedagógus nevelési folyamatokba ágyazott, kezdeményezett, vagy a gyermek spontán tevékenységére épülő célzott, tudatos „ mikro- csoportos” , vagy egyénre szabott fejlesztő tevékenysége,

Az óvodapedagógus attitűdje / hozzáállása /:

- empatikus, elfogadó, támogató.
- személyre szóló pedagógiai hatások
- értékek, erösségek hangsúlyozása és elfogadtatása
- pedagógiai optimizmus tükrözödése a kommunikációban

Elengedhetetlen feltétele:

- a gyermeki személyiségfejlődés fázisainak, jellemzőinek, szakaszainak pontos ismerete
- az egyes gyermekek személyiségének, fejlődési jellemzőinek, eltérő fejlődési ütemének, fejlettségi szintjének ismerete
- az alkalmazott fejlesztő játékban rejlő lehetőségek pontos ismerete
- az egyes fejlesztési területek közötti integráció lehetőségeinek ismerete, a fejlesztés komplexitása.
- helyzetfelismerő képesség, tudatos (indirekt) jelenlét
- a tevékenységek szervezése egyéni, illetve kisebb csoportos formában történjen, így lehetővé válik az egyes gyermekek fejlődésének viszonylag szoros követése, segítése, az egyénre szabott fejlesztése.

A pedagógus szempontjából a játék:

- a gyermeki személyiség megismerésének és fejlődésének színtere
- ennek hiánya vagy különleges sajátosságai azonnal jelzik a fejlődés bármely problémáját
- a gyermeki személyiségfejlesztés színtere

A gyermek szempontjából a játék:

- természetes gyermeki megnyilvánulás, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma
- a fejlődő idegrendszer egészséges megnyilvánulása,
- a mozgás, a testséma és az „én” megismerése, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszéd folyamatok, a kommunikáció, a szociális képességek fejlődése mind-mind játékba ágyazódik

Azt, hogy az egyéni fejlesztés kézzelfogható, tartalmasabb és eredményesebb legyen, az óvodapedagógusok munkarendjének átszervezésével oldjuk meg. Átfedési időben a csoport egyik óvónője mérések eredményei alapján a csoportból kiemelve fejleszt egy-egy gyermeket, vagy képességcsoportokra építve fejlesztés szervez. Mivel a gyermekek motiváltak ezekben a tevékenységekben, a mérések egy része is megvalósulhat a fejlesztések során, hiszen ilyenkor tudjuk leghatékonyabban alkalmazni a fejlesztőjátékokat, és nyomon követni azok hatékonyságát is.

I.1.4. Fejlesztési lehetőségek biztosítása

Intézményünkben további fejlesztési lehetőségeket is biztosítunk a gyermekek számára.

A mérések eredményei alapján vizsgáljuk az 5 évet betöltött gyermekek életfolyamatának érettségét, heti 2-2 alkalommal TSMT terápiával, egyénileg pedig alapozó terápiával is segítjük a gyermekek fejlődését.

Fejlesztőpedagógusunk a nagycsoportban a kognitív szféra fejlesztéséhez biztosít tapasztalatszerzési lehetőségeket, s támogatja az iskolai élethez szükséges képességek fejlődését.

Logopédusunk a beszédfejlesztés területén tud segítséget nyújtani gyermekeinknek.

I.1.5. Tehetséggondozás- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése:

Tapasztalhatjuk, hogy csaknem mindenki mást gondol a tehetségről, arról, hogy milyen a tehetséges gyermek, mert a tehetség egyedi, változatos formában megjelenő, nehezen körülírható, megfogalmazható, relatív fogalom. Mondhatjuk-e egy 3-4-5-6-7 éves gyermekre, hogy tehetséges?

A tehetséget leíró elméletekből többet is számon tart a szakirodalom, napjainkban a legáltalánosabban a **Renzulli-féle elmélet** az elfogadott. Ez a modell **négy összetevőjétemeli** ki a tehetségnek:

- átlag feletti általános képességek,
- átlagot meghaladó speciális képességek,
- kreativitás,
- a feladat iránti elkötelezettség.

Az átlag feletti általános képességek közé tartozik például a magas szintű elvont gondolkodás, fejlett anyanyelvi képességek, jó memória, hatékony információfeldolgozási stratégiák. A speciális képességek adják meg a jellegzetességét a tehetségnek.

Ezekből rendkívül sokféle van, és az általánosan elfogadott Gardner-féle csoportosítás alapján hétféle speciális képességcsoport különíthető el:

- nyelvi,
- zenei,
- matematikai-logikai,
- vizuális-téri,
- testi-mozgásos,
- szociális-interperszonális,
- intraperszonális.

Ezek a speciális tehetségfejlesztéshez kiindulási alapként szolgálnak.

A kreativitás is több elemből épül fel:

- problémaérzékenység,
- a problémák újradefiniálása,
- a gondolkodási műveletek hatékony alkalmazása,
- a gondolkodás rugalmassága,
- eredetiség.

Ez az összetevő is meghatározó a tehetség funkcionálásában, hiszen a tehetségre egyebek között éppen az a jellemző, hogy problémahelyzetekben új megoldásokat talál, s ez kreatív képességek nélkül elképzelhetetlen.

A feladat iránti elkötelezettség olyan személyiségtényezőket foglal magába, amelyek a magas szintű teljesítményhez az energiát biztosítják:

- érdeklődés,
- versenyszellem,
- kitartás,
- emocionális stabilitás.

Az előzőekben ismertetett általános és speciális képességek bármilyen magas szintre is fejlődhetnek, e háttértényezők kellő fejlettsége nélkül nem jöhet létre magas szintű teljesítmény.

Tehetségesnek tehát azok tekinthetők, akik – a négy fenti összetevő ötvözeteként értelmezett – kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén.

A kisgyermekkor a személyiség és képesség fejlődés intenzív szakasza. A tehetség összetevőit és az óvodáskor jellemzőit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a tehetség fogalma ebben az életkorban még a potenciál, a lehetőség értelmében jelenik meg. Kiteljesedése, kibontakozása csak több évvel később várható. Az óvodás gyermekek vonatkozásában *tehetségigérettről*, tehetséggyanúról, tehetségcsíráról, tehetségre utaló jegyekről beszélhetünk.

Bizonyos kiemelkedő speciális képességek természetesen már óvodáskorban megjelenhetnek, például a zene, matematika, vizuális, mozgás területeken. A fejlesztőmunkának egyik kritikus pontja, hogy milyen életkorban kezdjük el a speciális tehetségfejlesztést.

Ha túl korán jelentjük ki egy gyermekről, hogy valamely speciális területen kiemelkedő képességei vannak, könnyen megeshet, hogy elvágjuk előle az egyéb területek megismerésének lehetőségét, vagy a környezeti elvárások miatt idő előtt nagy nyomásnak, érzelmi túlterhelésnek lesz kitéve.

Ugyanakkor a tehetség hosszú távú nevelése szempontjából rendkívül fontos a kora gyermekkori fejlesztés. Ezért általánosságban azt fogalmazhatjuk meg, hogy a kisgyermek gondozásának legfőbb célja az egyes gyermekek kiemelkedő képességeinek felismerése, kibontakozási feltételeinek megteremtése.

Tehetségre utaló jellemzők az óvodás korban:

- Jó koncentrációs képességek
- Szokatlanul jó memória
- Szellemileg fejlettebbek koruknál
- Korai nyelvi fejlettség
- Kíváncsiság, tudásvágy, sokrétű érdeklődés
- Önálló tanulásra való hajlam – szeret egyedül tevékenykedni.
- Kreativitás
- Szimbólumok, szimbólumrendszerek használata
- Fejlett igazságérzet
- Humorérzék
- Túlérzékenység
- Maximalizmus

- Sok energia jellemzi
- Erős kötődés emberekhez, tárgyakhoz

Célunk:

1. a gyerekek erős oldalainak feltérképezése, fejlesztése
2. a speciális képességek megkeresése
3. egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése;
4. hatékony tanulói módszerek kialakítása
5. megfelelő érzelmi légkör kialakítása EQ (érzelmi intelligencia), légkörjavítás
6. kihozni a maximális teljesítményt a gyerekekből
7. terhelhetőség – regenerálódás biztosítása, szabadidős tevékenységek biztosítása (sport, tánc, művészetek)

A pedagógus feladata a tehetséggondozói munka során:

- A gyerek alapos ismerete
- Rugalmas, folyamatos, kötetlen napirend biztosítása
- Sokszínű, változatos tevékenységek, játéklehetőségek biztosítása
- Az óvónő személyisége, partnerkénti jelenléte
- Szeretetteljes, elfogadó, biztonságos légkör biztosítása
- Sikerélmény biztosítása
- Szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása
- A tehetség felismerése, azonosítása, diagnosztizálása,
- Tehetséges gyerekek képességeinek fejlesztése (különböző tehetségfejlesztő programok segítségével),
- Pedagógus továbbképzések szervezése (tehetség összetevőiről, fejlesztési módszereiről), tehetséggondozó központok, műhelyek, tevékenységi körök szervezése, működtetése,
- Tehetséggondozó speciális helyi program kiegészítés készítése,
- A tehetséggondozás óvodai formáinak megteremtése
- A szülők, a család figyelmének felhívása, segítségnyújtás,
- Érzelmi stabilitást nyújtson a gyerekeknek,
- Támaszt nyújtani, mellettük állni, s ezzel hozzájárulni a „csodához”, a tehetségígéret kiteljesedéséhez.
- Együttlét, szeretet, türelem.

Az óvodáskor alapozó korszaknak tekinthető, elsősorban a megfelelő érzelmi fejlődést kell biztosítani a gyerekek számára azzal, hogy törődünk velük, engedjük őket szabadon játszani. Vannak olyan területek, ahol nagyon fontos, hogy megtörténjen a tehetséggyanú felismerése 6 éves korig.

A területek a következők lehetnek óvodában:

- kiváló rajzkészség,
- zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem
- természetismereti témakör
- matematikai képesség
- anyanyelvi-, kommunikációs képesség
- testi ügyesség, tánc-harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság

- kiemelkedő szociális képesség, vezetői képesség

Tehetség típusok

- Szabályos: könnyen kezelhető, pedagógusnak élmény, gyorsan tanul
- Nehezen felismerhető: hullámzó teljesítményű, visszahúzódozó, képességeik töredékét használják, alulteljesítők
- Problémások: figyelmet felkeltők, menekülnek a kötelezettségek alól, viselkedési problémák, csak akkor jön elő a tudás, ha valakit megszeretnek, akkor kinyílnak

Mire van szüksége egy tehetséges gyermeknek?

- Lehetőségre, bátorításra, segítségnyújtásra.
- Élmény dús, elfogadó, támogató, környezet biztosítására. „szabadság és biztonság!”
- Gyermek erős oldalának fejlesztésére, a gyenge területeinek erősítésére.
- Az alulteljesítés elkerülésének segítésére.

Hátrányok kompenzálásának lehetősége

- fejlesztő programok, tanácsadás, gazdagító fejlesztés,
- család és az intézmény együttműködése,
- pedagógiai, pszichológiai eszközök, változatos pedagógiai módszerek.

Hogyan lehet felismerni, beazonosítani a tehetséget?

- Gyermekszeretettel, gyermek ismerettel és a tehetség vizsgálati módszerek széleskörű alkalmazásával.
- Minden apró sikert vegyünk észre és igazoljuk vissza!

Tehetséggondozás módszerei:

Óvodánkban a tehetségfejlesztés a csoportokon belül történik.

Gyorsítás: melynek lényege, hogy az óvónő, aki ismeri a gyermek képességeit, az adott területen magasabb szintű feladatokat ad.

Gazdagítás, dúsitás: a gyermekek fejlesztése kis csoportban(2-4 fő), játékidőben történik

Feltételek biztosítása:

- Ábrázolási, kézimunka tevékenységek gyakorlásához változatos, jó minőségű írószerek, rajzeszközök, festékek, pasztellkréta, linómetsző készlet, üvegfesték, különleges rajz –és kartonpapírok, dekortermékek, agyag, fonalak, formavágógép áll a gyerekek rendelkezésére.
- Zenei tevékenységekhez sokféle ütős-és ritmushangszer, dallamcsövek, csengettyűk várják a gyerekeket, de egyéb hangszereket is kipróbálhatnak: furulya, gitár, szintetizátor, köcsögduda.
- Megfigyelésekhez, kísérletezéshez nagyítók, fényképezőgép, távcső áll rendelkezésükre
- A nagyvilág megismeréséhez diák, diafilmek, cd-k, ismeretterjesztő könyvek, földgömb, térkép biztosított..

- Improvizációhoz, dramatikus- és szerepjátékhoz, bábozáshoz különböző színű és méretű anyagok, jelmezek, fejdíszek, bábok, paraván áll a gyerekek rendelkezésére.

Délután különböző **szakkörökön** vehetnek részt a gyerekek:

- matematika tehetséggondozó szakkör
- barkács szakkör
- modern tánc szakkör
- játékos angol nyelvtanulás
- iskolai tornaterem látogatása
- délelőtti folyamán úszási lehetőséget biztosítunk számukra.
- a szülők figyelmét felhívjuk a városban fellelhető lehetőségekre is, ahol a gyermek tehetségének fejlesztése, kibontakoztatása, fejlesztése biztosított. (tánc, sport, képzőművészeti foglalkozások, mazzorett, zeneiskola, néptánc)

Szakirodalom munkánk segítéséhez:

1. Balogh László: Iskolai tehetséggondozás. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2004
2. Balogh László – Herskovits Mária (szerk.): A tehetségfejlesztés alapjai, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1993
3. Balogh László – Herskovits Mária – Tóth László (szerk.): A tehetségfejlesztés pszichológiája, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1998
4. Dávid Imre – Bóta Margit . Puskásné Kiss Judit: Tehetségkutatás, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 2002
5. Czeizel Endre: Sors és tehetség. Fitt Image és Minerva Kiadó, Budapest, 1997
6. Landau, E.: Bátorság a tehetséghez. Calibra Kiadó, Budapest, 1997
7. Mönks. Franz J. – Ypenburg. Irene H.: A nagyon tehetséges gyermek, Akkord Könyvkiadó, Budapest, 2000
8. Ranschburg Jenő (szerk.): Tehetséggondozás az iskolában, Tankönyvkiadó, Budapest, 1989
9. Tóth László (szerk.): A tehetségesek tanítása, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2000
10. Zilmann, Charlotte: Iskolai kudarcok. Rosszul tanuló, tehetséges gyerekek, Akkord Kiadó, Budapest, 2002
11. Geffert Éva: Csak keresni kell..
12. Dr. Gyarmathy Éva: A tehetségről
13. Óvodai Nevelés 2006./1. Január - Kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztése
14. Folyóirat: TEHETSÉG- Magyar Tehetséggondozó Társaság kiadványa
15. Dr. Tóth László: A tehetségfejlesztés kisenciklopédiája 2003.
16. Harsányi István: Tehetségvédelem
17. Dr. Buda Mariann: Óriás leszel? A tehetséges gyerek

II. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, ALAPELVEI

Cél:

Harmonikus, kiegyensúlyozott, toleráns, békeszerető, békére törekvő, egészségesen élő, egymást megértő és segítő, alkalmazkodó, a szépséget felismerő, a tudást megbecsülő, a tanulást és munkát kedvelő, a természetet szerető, ápoló és védő, általános emberi és saját specifikus értékekkel bíró, önálló gondolkodásra, döntésre, cselekvésre képes, művelt és boldog emberek nevelése, akik tudatában vannak annak, hogy a közösség részei, résztvevői.

Szívesen járjanak hozzánk és jól érezzék magukat az óvodánkban. A családi nevelést kiegészítve a különböző szociális háttérrel érkező óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése az életkori, egyéni sajátosságaik, az egyenlő hozzáférés figyelembevételével.

A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és szervezett tevékenységekbe ágyazottan a családdal történő szoros együttműködéssel.

Értékek, amelyek közvetítését vállaljuk.

Szeretet és összetartozás. Elfogadás és tisztelet, egymásra figyelés. Gyermekek közötti kapcsolatok ápolása, erősítése. Bizalom. Egészséges életmód. Anyanyelvi kultúra. Tudás. Viselkedés kultúra. Önfegyelem és felelősség tudat. Rendszeret. Esztétikai érzék.

Természetvédelem-környezettudatosság. Budapest kulturális értékei. Hagyományok.

Nevelési alapelveink.

Pedagógiai szemléletben nem a tanterv, nem a tananyag, nem az ismeret fontos, hanem a gyermek fejlettsége, életkori sajátosságai és képességeinek szintje.

Az egyéni képességek differenciált kibontakoztatása, a teljes személyiség fejlesztése játékkal, mozgással, örömmel végzett tevékenységekkel.

A ránk bízott gyermekeket szeretet, türelem, megértés és tisztelet veszi körül óvodánkban.

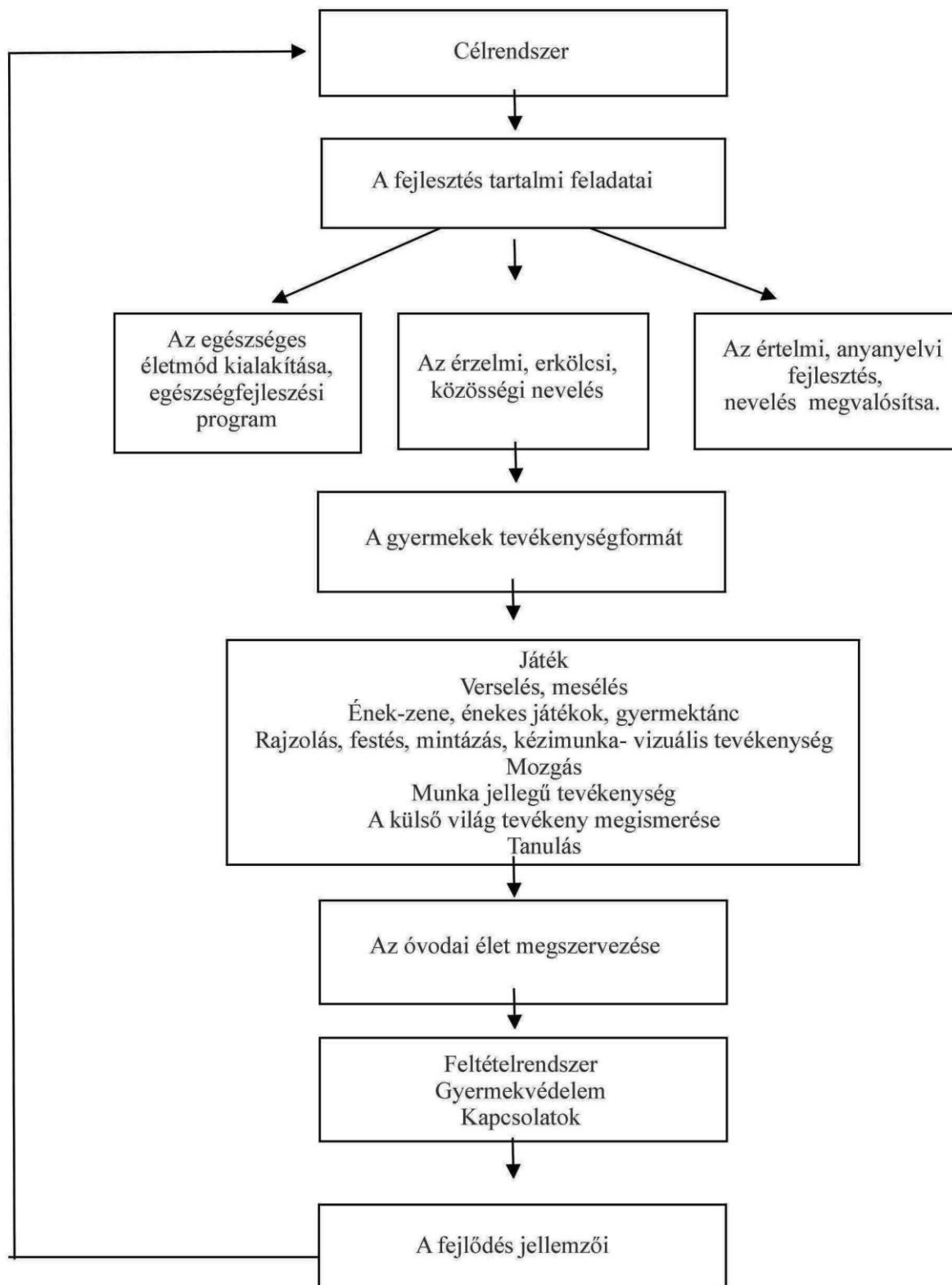
Az óvodapedagógus és más alkalmazottak személyisége, magatartása, tevékenysége modellt nyújt a gyermekek számára.

Az óvodáskorú gyermekek védelme, esélyegyenlőségének biztosítása, jogainak érvényre juttatása a nevelés és a törvények adta eszközökkel. Egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyermek számára.

A gyermekek érdekei elsődlegesek, mindenekfelett állóak.

A fejlődésben megkésett gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása, szoros együttműködésben a családdal, valamint ha szükséges a fejlesztő szakemberrel, szülővel az egyéni fejlesztési terv alapján.

**NAPSUGÁR NAPKÖZİOTTHONOS ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK
RENDSZERÁBRÁJA**

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép:

A 3-7 éves gyermek elsődleges tevékenysége a játék, melyen keresztül szeretetteljes, családi légkörben, egyéni adottságainak megfelelően fejlődik, így képessé válik az őt körülvevő világ tevékeny megismerésére és abban való eligazodásra. A 3 –7éves életkori szakasz a gyermek fejlődésében, személyisége alakulásában az egész életére meghatározó, megismételhetetlen lehetőségeket rejt.

Az óvodás gyermek gyorsan és intenzíven fejlődő személyiség, fejlődését meghatározzák a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei valamint a környezeti hatások. Az óvodás gyermeknek életkori sajátosságai és egyéni igényei alapján testi és lelki szükségletei vannak. Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés. Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet. Jellemzője a sokirányú érdeklődés a környező világ megismerésére.

Nagy mozgásigénye kielégítése során fejlődik érzékelése, észlelése, akarati tulajdonsága, szociális képessége. Alapvető tevékenysége a játék, mely sokoldalú tapasztalást biztosít számára, csiszolódik anyanyelvi kultúrája. A gyermekek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán jelentkező és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen befolyásolják. A Pedagógiai Programunk megvalósításával az óvodáskor végére olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akik:

- Érzelem gazdag gyermekkort tudhatnak magukénak
- Testileg, lelkileg egészséges és edzett az összerendezett, harmonikus mozgás jellemzi őket
- Nyitott az érdeklődésük,
- Differenciált az érzékelésük és észlelésük,
- Kialakult testséma, én-tudat és téri tájékozottságuk,
- Tanulás alapját képező szándékos figyelmük, feladatértésük, feladattartásuk, és feladattudatuk van
- Együttműködnek a társakkal, felnőttekkel

Óvodakép

Szeretetteljes, befogadó bánásmóddal, sokféle tapasztalási lehetőséggel, gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről. A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű –az életkornak és fejlettségnek megfelelő –tevékenységekről. Különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületekre, emberi értékek közvetítésre; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetre. A gyermeki tulajdonságok, készségek és képességek alakítása optimális feltételekkel, vidám, boldog, örömteli, szabad, játékos, bensőséges, biztonságos óvodai életben valósulhat meg, minden esetben igazodva a gyermek személyiségéhez, szükségleteihez, képességeihez.

Az óvoda három főszereplője, a gyermek, az óvodapedagógus, a szülő. Az óvoda kiegészíti a család nevelési feladatainak ellátását. Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadó órák, befogadás, közös

programok, nyílt ünnepek alkalmával. Az óvodapedagógusok és alkalmazotti közösség tagjai is megtalálják az óvodások fejlesztésének szépségét, egyediségét, valóra tudják váltani emberi és pedagógiai törekvéseiket, és átlátják a nevelés távlati céljait is. Nevelőtestületünk szakmai tudására, saját emberi erőforrására, adottságára, végzettségére támaszkodva, a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően korszerű, a nevelés távlatait is figyelembevevő óvodai nevelőmunkát végez.

Azt a lehetőséget választottuk, hogy saját Pedagógiai Programot írunk, melyben részletesen kifejtjük konkrét nevelési elképzeléseinket. Óvodánk az Alapító Okiratában és az Országos Óvodai Alapprogramban meghatározott alapvető óvodai funkciók ellátását valósítja meg, melyek a következők óvó, védő szociális, nevelő és személyiségfejlesztő funkciók.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását. Migráns, nemzetiségi gyermekek nevelése esetén biztosítja az önazonosság megőrzését és ápolását, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integrációját.

A gyermekekre jellemző sajátosság figyelembevételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, kiválasztása, ezek alkalmazásának segítségével, - a személyiség túlterhelése nélküli – a lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben (kognitív képességek fejlődése, a normák, szabályok optimális-együttműködéshez szükséges-szintű elsajátíttatása). Az óvoda, a pedagógus-elhivatottságnak megfelelően, a szakmai tudás folyamatos bővítésével a gyermekek testi, lelki, szellemi fejlődését magas szinten biztosítja.

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

Cél:

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére, egészséges életvitelre történő felkészítés. A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe vételével a gondozási tevékenységgel a mozgásigény kielégítésével az egészség védelme. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Gyermekek gondozása, testi, fiziológiai szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- Harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- Gyermekek testi képességének, fejlődésének segítése
- Gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrző szokásaiknak kialakítása
- Gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a környezettudatos magatartás megalapozása
- Szükség szerint a megfelelő szakemberek bevonásával együttműködve: óvodapedagógussal-szülővel, korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Az egészségfejlesztés területei:

- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Személyi higiéné, testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- Bántalmazás, erőszak megelőzése
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvoda gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja. Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

Az óvodai étkeztetésünket, napi 3-fő étkezéssel, és két kiegészítő étkezéssel tudjuk ajánlani.

A reggelit és uzsonnát, a tálaló konyhában elkészítve, rostokban, gazdag pékáruval, tejtermékekkel, fehérje dús felvágottakkal, zöldségekkel, gyümölcsökkel készítjük el gyermekeink számára. Az ebédet „Menükuckó” étteremből szállítjuk, ahonnan házas jellegű fogások kerülnek az asztalunkra.

Minden ebéd, két fogásból áll, az első fogás, leves, mely közkedvelt a gyermekeink körében: gyümölcslevesek, vagy sokféle zöldség felhasználásából készítve. A második fogás, húskételek (csirke, hal, pulyka) köretekkel (rizs, burgonya, párolt zöldségek) vagy tésztafélék, és főzelékek. A két napközbeni kiegészítő ételünk: zöldségek és gyümölcsök: / paprika, uborka, paradicsom, hagyma, sárgarépa, karalábé, retek, alma, körte, narancs, mandarin, banán, dinnye, málna, eper, cseresznye, szilva, sárga és őszibarack, szőlő/.

Gyermekeink folyadékigényét tisztított vízzel látjuk el, igyekszünk arra, hogy naponta sok folyadékot igyanak. Teájukat cukormentesen készítjük. Nem adunk a gyerekeknek cukrozott étkeket sem folyadékot, így a szörpöket is kerüljük. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alap élelmiszercsoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alap élelmiszercsoportok között a következőket tartjuk számon:

1. kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
2. gyümölcs, zöldség,
3. hús, hal, tojás,
4. tej és tejtermék,
5. olaj, margarin, vaj.

Az OÉTI által előírt 2015-ös változásokat az étkeztetés során teljes mértékben figyelembe vesszük és betartjuk!

Az óvoda és a pedagógus feladatai:

- Kulturáltkörülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.

- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet milyen formában változtassák meg. Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi és barna kenyér.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkával együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).
- A nevelési év során legalább 2 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő szervezett tevékenység az 5-7 évesek körében.
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a tevékenységeknek. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók, és a salátakészítés zöldségből, gyümölcsből.
- Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.
- A gyermekek számára eddig ismeretlen ételek bemutatása, elfogadtatása, új ízekhez szoktatás, játékos alkalmak szervezése arra, hogy egyszerűbb ételek elkészítésének részesei legyenek.
- Az eltérő étvágyak tiszteletben tartása, törekvés a szélsőségek csökkentésére. A mindenkori folyadékszükséglet biztosítása folyamatosan.
- A kulturált étkezésszokássá alakítása: életkortól és fejlettségtől függően, étkezéshez szükséges eszközök önálló és helyes használatának, helyes testtartás, étkezési technikák megismertetése (töltés, mérés), esztétikus terítés biztosítása (önkiszolgálással, naposi munkával), igény kialakítása a környezet rendjének megővésére.
- A táplálék allergiás gyermekek eltérő szükségleteinek fokozott figyelembe vétele.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért:

Változatos napi és heti rendszerben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet, tornaszobában vagy udvaron, illetve a közelben lévő zárt focipályán. Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a

korosztályok életkori sajátosságait. Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfényedzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak). A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénéje a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Állandó és alkalmi jellegű feladatok: (gyakoribb megbetegedések járványok idején): zsebkeendő használata, kézmosás (tüsszentés után is!), kellő folyadék biztosítása, fertőtlenítés.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját dobozában. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülővel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

A ruhák fel –levételének helyes sorrendjének, és azok épségének megóvása, tárolási rend kialakítása.

Pihenés

Ebéd utána csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi-biztosítja a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztosságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget is kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével. Az óvoda logopédusával konzultál, aki hetente tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi. Ha szükségeszerű pszichológussal, egyéb szakemberrel kapcsolatot tart, aki évi rendszerességgel megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az

egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára fogadja őket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

A beszéd fogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a tevékenységhez kapcsolódó szókincs kialakítására, kommunikációs helyzetek fejlesztő kihasználására.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás. A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (leburnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Séták alkalmával élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, utazás tömegközlekedési járművön, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást)

A bántalmazás, erőszak megelőzése. A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag

bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

- Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.
- Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését. Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.
- A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja –nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.) Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.
- Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezik.
- Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog-és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség fokán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét

szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuálisaktivitásra, a gyermek gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

- Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl, ismételt, fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget.
- Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábizott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel. Amennyiben az óvoda, mint intézmény, nem tudja megszüntetni az okokat, abban az esetben segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel. A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendővel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felhívás, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés. Nagyon fontos, a gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint, szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- ◇ az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírások,
- ◇ a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- ◇ a tilos és az elvárható magatartásformák

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ – ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a nevelői szobában, illetve, a gyermekek öltözőjében is található. Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyerekek figyelnek saját külsejükre, ruházatuk rendezettségére. Igényükké válik a higiéniai szabályok betartása.

Önállóak: a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és használatában, a WC használatában, fogápolásban, öltözködésben, helyes sorrendjének megválasztásában, önkiszolgáláskor, mindennapi szükségleteik kielégítésében, a kimerített étel mennyiségének megítélésében, a hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

Megfelelően használják: az evőeszközöket, egyéb eszközöket, a környezetük tisztántartására szolgáló eszközöket.

Tudnak: cipőt fűzni, kötni, gombolni, teríteni, hajtogatni, ajtót nyitni-csukni, csendesen közlekedni, lépcsőn járni, természetes ülő testtartással asztal mellett ülni.

Ismerik: a kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rág, ügyel a tisztaságra), a zsebkeendő használat módját, szükségességét, ruházatuk tisztántartási lehetőségeit, a rendetlenség megelőzését, a rendetlenség megszüntetésének módjait, alakulóban környezettudatos magatartásuk.

Segítenek: a környezet tisztántartására, a rend megőrzésére irányuló tevékenységben, a kisebbeknek a különböző (önellátó és egyéb) tevékenységekben.

Eljutnak: az első alakváltozáshoz (testarányok, fogváltás), összerendezettebb mozgáshoz, testi szükségleteik szándékos irányításáig. Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne. Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismerik.

Segítenek: a környezet tisztántartására, a rend megőrzésére irányuló tevékenységben, a kisebbeknek a különböző (önellátó és egyéb) tevékenységekben.

Eljutnak: az első alakváltozáshoz (testarányok, fogváltás), összerendezettebb mozgáshoz, testi szükségleteik szándékos irányításáig. Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne. Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri

4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

4.2.1. A befogadás

Cél:

A szülők megnyerése az együttnevelés érdekében. Olyan módszerek eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat ad. Megkönnyíteni a szülőktől való elválást, biztosítania folyamatosságot az otthonról vagy más közösségekből érkezőknél. Megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, eközben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvónőkben.

Az óvodapedagógus feladatai: A gyermekek biztonságsszükségletének, és érzelmi alapigényének kielégítése érdekében már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások, élmények biztosítása, folyamatos befogadás. Az óvónők és szülők kapcsolatának kiépítése, az óvónő és gyermek érzelmi kapcsolatának megalapozása.

Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek. Bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit. Megbeszéli az óvodakezdés ütemezését, ismerteti, hogy kit, mely napokon hoznak be először az óvodába. Megbeszéli az átadás, befogadás, búcsúzás körülményeit is. Ezzel a szülők előkészítő munkáját támogatja.

Az óvónők, közösen készülnek az új gyermekek fogadására: a csoportszobák berendezése, dekorálása, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítása. Igény, szükség esetén családlátogatást végez. A csoport feltöltése során a követi az alábbi sorrendet: először a bölcsődéből jövő gyerekeket fogadja. Utánuk érkeznek a családból jött gyerekek, hogy őket már egy nyugodtabb, összeszokottabb csoport tudja fogadni.

A családi környezetből érkező gyerekek szüleinek az óvoda megismertetése különösen fontos, mert első alkalommal találkoznak a gyermek közösségben történő nevelésével. A vegyes csoportba már járó gyermekeket felkészíti az újonnan érkezők fogadására. Az óvoda vonzóvá tételével minden kisgyermekkel érezteti, hogy várta már, és örül az érkezésének. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy pozitív érzelmi hatások ériék őket már az előzetes óvodalátogatásuk során is.

Az óvodapedagógus - gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze az első pillanattól. Az „szülős beszoktatás” során a gyermek eddigi fejlődési jellemzőit megismeri, a szülő tájékoztatása alapján. Az elválást megkönnyíti azzal, hogy addig itt maradhat a biztonságot nyújtó hozzátartozó, amíg a körülmények ezt igénylik.

Szeretetteljes óvónői magatartással, fokozott törődéssel, az egyéni bánásmód érvényesítésével alakítja érzelmi kötődésüket. Engedi, hogy a gyerekek kedvenc játékaikat vagy a szívükhöz nőtt kedves holmit magukkal hozhassák, sajátos szokásaikat elfogadja. Barátságának elfogadtatása által az óvodai élet megkedveltetésére törekszik. Közös játékokat, élményeket és tevékenységeket biztosít, amelyekben szívesen vesznek részt az új gyermekek is. Kooperatív magatartással a gyermekek beilleszkedő-, és alkalmazkodó készségét erősíti. Az egyes gyermekek szokásainak alakításával, érzelmi kötődéseknek segítségével a meghitt kapcsolatok kiépítésére törekszik.

A befogadás időszakában megfigyeli, hogy:

- a gyermek miként fogadta el az új környezetet,
- hogyan reagált a szülőtől való elválásra és érkezésére,
- magára talált-e a játékban,
- hogyan alakult a kapcsolata az óvónővel,
- hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába,
- mi okozott számára örömet vagy nehézséget,

- hogyan reagált a társakra
- a megfigyeléseket írásban rögzíti a gyermekek személyiség lapjain.

4.2.2. A gyermekek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelése

Cél:

Érzelmi támaszt nyújtó nevelői attitűddel barátságos, derűs, vidám, élményekben gazdag kiegyensúlyozott, óvodai körülmények között a gyermekek testi és lelki harmóniájának megteremtése, és közösségi magatartásának megalapozása, pozitív tulajdonságaik minél teljesebb kibontakozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítése, társas szükségleteik kielégítése.
- A szociális érzékenység fejlesztése.
- Az erkölcsi és akarati tulajdonságok alakítása.

Fontos szerepet tulajdonít mintaadó személyiségének és irányító tevékenységének. A közte és a gyerekek között létrejövő érzelmi kötődésre építve saját maga modell értékével hat és teremti meg a feltételeket a gyermekek között kialakuló őszinte, biztonságos, toleráns egymás mellett éléshez.

Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezi.

Az intézmény összes alkalmazottjával mintát ad a kommunikációra, bánásmódra.

Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, megnyerő tulajdonságot, mely a fejleszthetőség alapját képezi. A gyermekkel megéreztetni, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el.

Kialakítja a társaikkal való együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáit. A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. Az együttjátszó barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést. Együtt örül a közös óvodai eseményeknek, ünnepléseknek. A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti. Az én tudat alakulását és az én érvényesítő törekvést segíti.

A gyermek önmagához való viszonyát, képét, önismeretét, önértékelését, önjelölő képességét fejleszti. A társak elfogadását, a társas viselkedés megtapasztalását, a kulturált érintkezési formák megismertetését, gyakoroltatja. Kialakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvónő által közvetített szabályokhoz, értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez.

A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével. Udvariasság, önzetlenség tulajdonságát alakítja a felnőttek mintaadásával, a természetes élethelyzetek tudatos felhasználásával.

A gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység és versenyjátékok során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt.

A kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja. A társas együttélés szabályait, szokásait gyakoroltatja a csoport fejlettségi szintjén. Szükség esetén speciális szakemberek bevonását kezdeményezi (pl. nehezen szocializálható, hátrányos helyzetű gyermek).

A szűkebb, tágabb környezet cselekvő megismerésének és alakításának a szülőföldhöz kötődés megalapozása: a gyermekek viselkedésében, kommunikációjában, környezetében a szép, mint érték felismertetése, tisztelete megbecsülése, a természeti, emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre való rácsodálkozás elősegítésével. Művészi életképek befogadására való igény és képesség fejlesztése, a szép iránti fogékonyság kialakítása.

Megismerteti a gyermekekkel a lakóhely szűkebb és tágabb környezetét. A hagyományok, ünnepek kialakítása, felelevenítése, közös újraélése a csoport összetartozásának, alapja. A programok megszervezésébe, előkészületeibe aktívan vonja be az óvoda gyermekét, tevékenykedjenek, élvezzék: együtt vagyunk, fontosak vagyunk egymásnak, együtt ünnepelünk, örülünk. Segíti a gyermekek környezetéhez, a szülőföldhöz való kötődést.(születésnapok, Mikulás várás, Karácsony, Advent, Farsang, Március 15., Húsvét, Anyák-napja, Gyereknapi, Sportnap, Évzáró)

4.2.3. Az értékelés és jutalmazás:

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat. A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekenként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, a gyermek tevékenységek és produktumok vizsgálata

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái:

Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz. A fegyelmező intézkedések az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható minta adás, áttérítés, motiválás, megbeszélés, szélsőséges(veszélyt jelentő) esetben tevékenység megállítása. Elkülönítés (csoport területéről), étel, tárgy vagy szeretetmegvonás nem alkalmazható. Mindig a gyermek viselkedésének közösség ellenességére irányul, a pillanatnyilag adott magatartást ítéli el és nem a gyermeket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyerekek szívesen járnak ide, ragaszkodnak óvodájukhoz, képesek más gyermekekkel együttműködni. Figyelemmel és türelemmel hallgatják az óvónő, dajka és társaik közléseit. Elsajátítják, alkalmazzák, igényükké válnak az alapvető viselkedési szabályok. Egymást képesek erre figyelmeztetni is. Köszönnek, segítenek egymásnak, együtt éreznek, érdeklődnek társaik felől. Szociálisan érzékenyekké válnak: önérvényesítésük elfogadható módon történik a társas kapcsolatokban, konfliktushelyzetekben képesek egyezkedni, a szokatlan megnyilvánulásokat (különbözőség) elfogadják, megértik, értékelik saját épségüket, aktívak,

együttműködők, önértékelők, természetessé válik számukra a rászorulóknak nyújtott szükségszerű segítségadás.

A megkezdett tevékenységet befejezik. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait. Iskolakészültek (szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre, a tanító elfogadására, kapcsolatteremtésre, együttműködésre, ha az iskolai légkör ezt lehetővé teszi).

4.3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

4.3.1. Anyanyelvi fejlesztés

Cél:

Az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv, ösztönzése, fenntartása, kapcsolatteremtő képesség fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai: a beszéd és kommunikáció-fejlesztése. Élmény gazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, amelyekben a gyermek beszédszerve ügyesedik, beszédkedve erősödik, fejlődik beszédhallása és hallása. Fejlődik auditív ritmusa, bővül emlékezete, a fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak. Állandó lehetőséget biztosít a kérdéseknek és a válaszoknak

A gyermek meghallgatása, kommunikációs kedv kialakítása, ösztönzése, beszédfigyelem kialakítása (gyermeki kérdések érvényesülése, válaszok igénylése), beszéd szint megállapítása, szókincs bővítés, önkifejezés segítése, célzott beszédfejlesztés (beszédészlelés, megértés, artikuláció, beszéd produkció javítása), korrekció szakember segítségével, együttműködés a családdal.

A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű. Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlégkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt. Változatos élményekkel (vers, mese, báb, játékok, séta) és beszédpéldával fejleszti a kifejező hanghordozást, az érzelmeket megjelenítő viselkedést, a változatos szókincset, az együttesen megtapasztalt viselkedési és udvariassági módok, tiszteletet kívánó beszédformák megjelenését.

Figyelembe veszi az eltérő kommunikációs tapasztalatok miatt eltérő beszédképességgel érkező gyermekek fejlődési különbözőségeit. Megérteni a keveset beszélőket, keresi okait, és mindig utánzásra alkalmas mintát ad, beszélő környezetet biztosít. Alkalmazza továbbá a beszéd fejlesztés hatékonyabb eszközeit: a példamutató beszédet, a kommunikatív viselkedést, a gyakori beszédkezdemenyezéseket (gondozás, játék, munka, tanulás közben), javítgatás elkerüléssel, anyanyelvi játékok, irodalmi anyagok felhasználása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket. Érthetően folyamatosan beszélnek, kommunikálnak. Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni. Elbeszélésük folyamatos, de nem követik mindig a történések logikai és időbeli sorrendjét, sok a szóismétlés, kötőszó halmozás. Társas beszédhelyzetekben tudják tartani a kapcsolatot, végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét. Nyugodtan és figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, párbeszédben kíváncsiak a társ megnyilatkozására. Ismerik és helyesen használják a szófajokat,

névutókat, igeidőket, térirányokat. Kialakult a beszédhelyzethez és anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető mondatokból összeálló beszéd. Képről mondatokban beszél. Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát. Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek. Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani. Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését. Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

4.3.2. Értelmi fejlesztés

Cél:

Változatos tevékenységformákon keresztül az életkori és egyéni sajátosságokra, meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre, spontán érdeklődésre és ösztönös tudásvágyra, kíváncsiságra alapozva további élmények, változatos tevékenységek biztosítása a gyermekek megismerkedtetése természeti és társadalmi környezetükkel, melynek segítségével képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő világban.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értelmi képességek fejlesztésének feladatai: érzékelés, észlelés, emlékezet, gondolkodás. A természeti, emberi, tárgyi környezet iránti érdeklődés felkeltése, kielégítése, a gyerekek természetes kíváncsiságára építés, sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása. A környező világról szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, „én –kép” fejlesztés, testséma kialakulásának segítése, forma és térészlelés fejlesztése (mozgásos tevékenységekkel), értelmi képességek (érezékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás) fejlesztése.

Minél több érzékszervre ható tapasztalatszerzést, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek. Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élet helyzetekben való megfigyelésére és gyakorlásra.

Mivel 3-7éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidézéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli.

Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával. Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket. Az ingerek cselekvő és kísérletező jellegű feldolgozásával megalapozza a későbbi problémamegoldó gondolkodás kialakulásának feltételeit. A problémák változatos megfogalmazásával az egyéni válasz keresésére ösztönöz, mellyel a szabad önkifejezés (a kreativitás: érzékenység, eredetiség, átdolgozás, könnyedség, hajlékonyság, kidolgozás) lehetőségét teremti meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyerekek aktívan részt vesznek a különböző óvodai tevékenységekben és képesek azokban elmélyülni. Alapvető ismereteik vannak közvetlen környezetükről. Képesek figyelmüket szándékosan és tartósan irányítani, növelni, megosztani. Felismernek ok-okozati összefüggéseket. A cselekvő- szemléletes, képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. Kialakult életkor specifikus beszédértésük, beszédfigyelésük, testséma ismeretük, finommotorikus, laterális térészlelő képességük, téri tájékozottságuk, térbeli mozgásfejlettségük. Rendelkeznak probléma felismerő és megoldó

képességgel, saját tévedéseiket segítséggel javítják, tudnak vizuálisan, akusztikusan differenciálni. Lelkileg egészségesek, nyitottak, érdeklődők, készek az iskolába lépésre, a tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek, egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, ez a feladatok megértésében, egyre eredményesebb végzésében nyilvánul meg. Kitartóak, önállóak, van önfegyelmük.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

Az alapvető célkitűzést és feladatrendszert a következő tevékenységrendszerben valósítjuk meg:

Játék, vers, mese, ének, zene, énekes játék, rajzolás, mintázás kézimunka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, a munka jellegű tevékenységek és a tanulás.

Ebben a tevékenységrendszerben kiemelt szerepet szánunk a semmi mással nem helyettesíthető játéknak. A gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, aktivitását felhasználjuk a szervezett tevékenységek során.

1. A játék

Cél:

Az örömteli, szabad, elmélyült, önkéntes játék adta lehetőségek kiaknázásával a gyermekek teljes személyiségfejlődésének, pszichikumának, kreativitásának, és a differenciált képesség fejlesztésének megvalósulása. Testi, szociális, értelmi és kommunikációs képességei, akarat tulajdonságai, érzelmi viszonyulásai, szokásaik, viselkedésük, alkalmazkodó képességük fejlődése, mely során érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága. E gyermekkorban természetes módon kialakítható tulajdonságokkal a felnőtt életben is fontos vonások megalapozásának elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Biztosítja a nyugodt, szabadjáték feltételeit. A légkör kialakítása során vidám, nyugodt, barátságos családias, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt. A játéktémákat és azok tartalmát, a csoport összetételét és életkori arányait figyelembe véve alakítja ki a teremben az állandó és ideiglenes játszóhelyeket. Lehetőséget teremt a játék folyamatában a változtatásokra.

A mozgásos és a nyugalmasabb játékok számára egyaránt biztosítja a játék tartalmának megfelelő teret, és „kuckókat”, hogy a játszócsoportok igényeik szerint elkülönülhessenek.

A napirend keretein belül biztosítja a hosszantartó és zavartalan játékidőt. Ezáltal lehetőséget nyújt az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. Indokolatlanul nem szakítja félbe a játékidőt. A tartalmas és fejlesztő játékeszközöket a csoportok összetételéhez és igényeihez mérten pótolja, bővíti, cseréli, karbantartja.

A gyermekek igényeinek megfigyelése, valamint a fejlesztő feladatok tervezése alapján a csoportonkénti átgondolásával, választja ki a játékeszközöket. Az esztétikai és minőségi igény mellett a fejlesztő, motiváló hatást is figyelembe veszi.

Biztosítja a különböző játékformák feltételeit: gyakorló-, szimbolikus-szerep, konstruáló, kreatív tevékenységet. A játékszereket és eszközöket úgy helyezi el, hogy könnyen áttekinthetőek és elérhetőek legyenek a gyermekek számára, és keltsék fel érdeklődésüket.

Szívesen használjuk az ismeretszerző (párosító, kártyás), a logikai játékokat, és eszközöket is. A gyermek erős manipulációs késztetését vesszük figyelembe, különösen az érzékelést, rakesztést, különvéve az érzékszerveket, a színpárosító, zörejdobozos, válogatós, íz érzékelős, tapintást fejlesztő eszközök esetében. Gondolunk a gyermekek ujjainak - főleg a három „íróujj” –ügyesítésére is. Ezek az eszközök mindig valamilyen problémát exponálnak, tartalmazzák a megoldás kontrollját. Ezáltal a gyermekek maguk vehetik észre tévedésüket, így azt maguktól javítják ki. Az eszközök megkönnyítik a világ tulajdonságainak megismerését: életkoruknak megfelelő fogalomalkotásra –konkrét tapasztalatok alapján, gondolkodási műveletek végzésére, finommotorikus mozgásokra nyújt lehetőséget.

A játékkedv fokozása, a játéktémák bővítése, a tartalom mélyítése érdekében sokoldalú élmény és tapasztalatszerzési lehetőségeket szervez, kihasználja az óvoda, a város, a környezet és a szülők kínálta lehetőségeket, sétákat, kirándulásokat.

A gyermekek óvodán kívüli, otthonról hozott tapasztalatait és élményeit is felhasználja a játék tartalmi gazdagítása érdekében. Az együttjátszó gyermekek csoportjait figyelemmel kíséri, a baráti kapcsolatok alakulását segíti.

A játék továbbfejlesztését technikai tanácsokkal, új eszközökkel színesíti. Szükség esetén (agresszió, szorongás) védelmet, biztonságot nyújt, segít feldolgozni az élményeket. Csak akkor avatkozik be, ha pozitív fordulatot kell adni egy nem kívánatos viselkedési formának, vagy zavarják egymást, testi épségüket veszélyeztetik, ha a konfliktusokat a játszócsoport nem képes önállóan megoldani.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra készítő megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

Udvari környezetünk, a kedvelt játszó és kirándulóhelyeink sajátos lehetőségeket biztosítanak a: mozgásigény kielégítésére, megismerő, felfedező kíváncsiskodásra, tapasztalatszerzésre, társas kapcsolatok építésére, együttműködésre, elkülönülésre, a játék minden fajtájának gyakorlása. Az évszakok változásainak megfelelően biztosítjuk a lehetőségeket, eszközöket, alkalmakat, a felnőtt mintát a sokoldalú tevékenykedtetésre.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

Képes szerepvállalásra. Kialakult a kisebb –nagyobb csoportban való együttjátszás igénye, alkalmazkodás a többiekhez. Megjelennek társas viselkedésükben a szabályok, adekvát viselkedési formák, kommunikációs készségek, normák –melyeket képesek betartani. Játéka elmélyült kitartó. Játékeszközökre vigyáz.

2. Verselés, mesélés

Cél:

Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése. A mesélés pihentető, szórakoztató, az anyanyelv közegén át az emberi kapcsolatokra tanító hatásaival a gyermek váljon képessé a világban eligazodni. A könyvek, az igényes népi, a klasszikus, a kortárs irodalmi művek iránti vonzódás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Művészi értékű, népi, klasszikus és kortársirodalmi alkotásokat válogat az alábbi szempontok szerint: Rövid állatmesék, láncmesék. A versanyag zömét a népi mondókák alkotják, ezek közül is ölbeli játékok, állathívogatók és az ismert költőink ritmikus, játékos versei.

Gyermekeknek egyszerűbb tündérmesék, hosszabb lélegzetű állatmesék, magyar írók modern meséi, valamint verses mesék. A népi mondókák, halandzsza szövegek, kiolvasók, vidám humoros versek, klasszikus és mai magyar költők versei, művei. Klasszikus tündérmesék, cselekmény dús állatmesék, népmesék, novellisztikus, realiztikus, tréfás mesék, meseregények. A versanyagot gazdagítják a népi mondókák, kiolvasók mellett a lírai versek. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá őket a mese figyelmes végighallgatására.

A meséhez szükséges nyugalmat pedagógiai tapintattal, a személyes kapcsolatokat erősítő érzelmi eszközökkel, a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal teremti meg. Egy –egy mese többszöri elmondásával segíti a történet mélyebb megismerését és előkészíti a dramatizálást, bábozást. Segíti az irodalmi élmények feldolgozását a rajzolás, mintázás, a zene, a játék, a mozgás, a hagyományok és a szokásokon keresztül.

A verselést, mondókázást a nap minden szakában alkalmazhatja. Lehetőséget teremt, hogy a gyermekek is meséljenek egymásnak, főleg a nagyobb és a vegyes csoportokban. Ösztönözi a „színház”-„bábszínház”- i kezdeményezéseket. Lehetőség szerint a nagyok könyvtárlátogatását megszervezi, saját kis könyvtárakat használja, óvja és bővíti folyamatosan. Fokozatosan szoktatja rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A többszöri meghallgatás után a gyermekekkel a mesét dramatizálva is feldolgozza szókinccsük és kifejezőmódjuk bővítésére. A bábokkal való ismerkedéskor rövid, párbeszéd jeleneteket mutat be. Később a bábok számát, jelenetek időtartamát növeli. Eleinte a kicsiknek paraván nélkül bábozik.

A nagyobbakkal minden adandó alkalmat felhasznál a kiolvasók, versek ismételtetésére. Az új verseket a gyermekek élményeihez kapcsolja. Ügyel a szavak pontos, tiszta ejtésére, értelemszerű hangsúlyozására. A mesék, versek cselekményét mozgással, mimetikus játékkal is kifejezi. Mese, vers tevékenységeket naponta szervez.

Az élményszerű befogadáshoz megteremti a szükséges nyugalmat. A mondókázást mindig mozgáshoz, játékhoz kapcsolja. A versek mondatát spontán helyzetekhez, emlékezetes élmény együttesekhez fűzi az utánzási, ismétlési kedvet felkeltve. A verset, mint egészet mindig az elejétől a végéig mondja el. A hozzá kapcsolódó gesztusokkal, mozdulatokkal, közös ritmikus beszéddel motivál. Szervez könyvtárlátogatást a nagyobbaknak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyermekek szívesen mondókáznak, verselnek, várják, igénylik a mesét, ők maguk is mesélnek, báboznak, dramatizálnak, hallott vagy kitalált történeteket. Tudnak néhány mondókát, verset, mesét emlékezetből felidézni.

Szeretik a könyveket és vigyáznak épségükre –a helyükről veszik el és teszik vissza. Szívesen nézegetik, olvasnak a képekről. Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát. Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.

Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.

Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatai érthető kifejezését

A képességfejlesztés lehetőségei a vers és mesehallgatás alkalmain:

Érzelmi: érzelmi biztonságuk kialakítása, érzelmi életük gazdagítása, igazságérzet kialakítása
Kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

Értelmi: belső képi világuk, fantázia, reprodukció készség mese megértése, időrendiség.
Testrészek ismerete, testséma fejlesztése, dominancia

Verbális: mozgásos észlelés, tapintásos észlelés, hallás, hangészlelés, auditív emlékezet,

beszédritmus, artikulációs tisztaság, beszédképesség, nyelvi kifejezőképesség, beszédkultúra, pantommimika. Nonverbális készségek fejlesztése.

Testi : ritmusérzék, auditív ritmus, egyensúlyérzék, finommotoros, tevékenység, beszéd és mozgás összekapcsolása.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

Örömteli élményekben, gazdag tevékenységekben a zenei érdeklődés, anyanyelv, ízlés kialakítása. A zene iránti befogadó készség kialakítása, zenei élményekhez juttatás, zenei érdeklődés keltés, örömszerzés, zenei ízlés, formálás, esztétikai fogékonyság megalapozása, az éneklés – zenélés – ritmikus mozgás megszerettetése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Népi játékok és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások felhasználásával fejleszti a ritmust, éneklést, hallást, mozgást. Az éneklési készség, ritmusérzék, hallásfejlesztés, harmonikus mozgás, zenei alkotó fantázia fejlesztése. A népdalok, népi játékok által a hagyományokat megismerteti, továbbélését segíti. Jó példát mutat a gyermekeknek a tiszta, szép énekléssel és szövegkiejtéssel.

Ügyel, hogy a dalanyag a gyermekek értelmi és fizikai adottságainak megfelelő, kis hangterjedelmű c-c' magasságú legyen. Buzdítja, bátorítja a gyermekeket az egyéni, önálló éneklésre is.

Az egyenletes lökötés megéreztetését kiscsoportos korban elkezdheti egyszerű, utánzó mozdulatok folyamatos ismételtetésével. A dalok ritmusát kiemeli, erre épül a motívum hangsúly megéreztetése. Egyenletes és ritmus összekapcsolása. Ritmus visszhang játék.

Gyors-lassú tempó érzékeltetése és kifejezése. Megismerteti a gyermekeket néhány egyszerű ritmushangszer használatával.

Hallásfejlesztés: magas és mély hang közti különbség felismerése és kifejezése. Halk és hangos közti különbség felismerése és kifejezése. Hangszín felismerés: a környezeti tárgyainak, zörejeinek felismerése. Belső hallás fejlesztése: Dallam felismerés (dúdolásról, hangszerről). Dallambújtatás. Harmonikus mozgás, gyermektánc fejlesztése. Térformák alakítása. Egyszerű tánc mozdulatok elsajátítása (pl : forgás, guggolás, taps, sarokkoppantás, egy lépéses csárdás). Átbújás, szűkülő és bővülő kör, sorgyarapodó, páros játékok, utánzások. Zenei alkotó fantázia fejlesztése: Kérdés-felelet játék. Énekelve beszélgetés. Énekelve, ritmizálva köszönés. Ismert mondókára, versre dallam kitalálása. Az egyszemélyes játékhelyzettel felkelti a gyermek éneklési kedvét. A nagy teret igénylő énekes játékokat az 5-6-7 éves korú gyermekek számára heti 1 alkalommal kötött jelleggel szervezi a tornaszobában, a többi korosztálynak kötetlenül a csoportszobában vagy udvaron.

A zenei nevelést szorosan kapcsolja az óvodai élet minden területéhez. A jeles napokat, ünnepeket a kapcsolódó mondókákkal, dalok éneklésével (Mikulás, Karácsony, Újév, Farsang, Húsvét, Március 15) feleleveníti. Természeti és társadalmi eseményekhez kapcsolódó népszokások dalainak, játékeinak felelevenítése. Zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozását is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat, egyedül is tudnak énekelni, (tisztán, helyes szövegkiejtéssel) Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát és ismerik a különbséget, felismerik egymás hangját, a környezet hangjait. Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat, több dalt ismernek az ünnepekhez kapcsolódva, tudnak egyszerű táncos mozgásokat végezni, változatos térformákat ismernek és alkalmaznak. Figyelmesen, élvezettel hallgatják a bemutatott zenét, éneket, felismernek néhány jellegzetes hangszert (zongora, gitár, hegedű, furulya, dob, cintányér, triangulum).

Képességfejlesztés lehetőségei az ének, zene, énekes játék tevékenységében:

Érzelmi-szociális: Zenehallgatás – befogadás, zenei ízlés, népi hagyományok ápolása, ismerkedés a klasszikus zenével a szép, - mint esztétikai élmény egymáshoz való pozitív viszony érzelmi élet gazdagodjon. Alkalmazkodó képesség, együttműködő készség, közösségi érzés.

Értelmi: Auditív memória, belső hallás, vizuális memória, dallam felismerés hangszerről, énekhangról, dallamvisszhang. Zenei érdeklődés, téri tájékozódás –keresztcsatornák, zenei kreativitás, zenei improvizáció, pontos szövegkiejtés, tiszta éneklés és artikuláció. Testséma, testrészek.

Verbális: Hangszín felismerés: zörejangok, különböző hangú tárgyakkal halk hangos felismerés, magas – mély hang érzékelése, megkülönböztetése, felismerése, ritmusérzék, egyenletes lüktetés, környezet hangjainak megfigyelése.

Testi: Mozgáskultúra fejlesztés, mondóka, játékos mozgással, egyenletes lüktetés, különböző mozgásformákkal, ritmustartás, ritmustapsolás, ritmushangszerek megismerése, mondóka ritmusa, nagy mozgások fejlesztése: gyors –lassú mozgások, egyensúlyérzék és finommotorika.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, vizuális tevékenység

Cél:

A gyermeki személyiség fejlesztése népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel. Jókedvvel végzett tevékenység közben óvodásainkban a külső világot megismerő képesség, az ebben való tájékozódás, intellektuális látás, kreativitás, befogadó képesség kialakulása. Képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló, és rendező képességük, színeképzetük, esztétikai érzékenységük és igényességük, finommotorikájuk, a színeképzet, térbeli tájékozódó képességek, saját formanyelv, önkifejezés fejlődése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Megismerteti a különféle anyagokat, eszközöket, technikai eljárásokat, hogy ha ezekben gyakorlottá válnak, tudjanak a tartalomra figyelni (képzelet, fantázia, egyéni érzelmek, egyéni kifejezőmód). A mindenkor elérhető, megfelelő minőségű, méretű eszközök, anyagok elmélyült, tetszőleges időtartamú elfoglaltságra ad lehetőséget. Minél több egyéni és közös élménynyújtásra törekszik: a spontán és irányított szemlélődés, felfedezés, rácsodálkozás, a jelenségek formája, szinte megfigyelésre készíti a gyermekeket. Az eszközök biztonságos használatát, a technikai eljárásokat minden gyermekkel megismerteti, hangsúlyt fektet az egészségügyi és viselkedésbeli szokások kialakítására. Arra törekszik, hogy megismerjék az eszközök, anyagok állandó helyét, szabad tevékenység közben óvják környezetüket, ruhájukat, és vegyenek részt tisztításukban, elrakásukban.

Lehetőséget ad a gyermekeknek önálló új technikát is kitalálni, alkalmazni. Az örömmel, játékosan végzett vizuális tevékenységet úgy biztosítja, hogy a gyermekektől a cselekvést és nem az eredményt várja, értékeli. Ugyanakkor figyelembe veszi, hogy a rajzzal közöl valamit. Biztosítja a megfelelő körülményeket: állandó hely, a gyermek által bármikor elérhető eszközök, anyagok, jó légkör. Tiszteletben tartja az egyéni fejlődésük útját, tempóját, sikerélményhez juttatja őket. Eszközt, anyagot, témaválasztási lehetőséget kínál, mely a gyermek érzelmi beállítódására, kötődésére, környezetismereti témára épül a cselekvés öröme érdekében.

Szervezeti forma megválasztásával a rugalmasság, folyamatosság elvét alkalmazza. Biztosítja az alkotás lehetőségét az egész nap folyamán.

Néphagyomány elemei: Népi kismesterségek alapfogásainak bemutatásával régi technikák megismerése / gyakorlása és az ehhez szükséges természetes anyagok felhasználása. (cuhé, vessző, kukorica, magvak, termések, szalma, fonal, gyapjú, agyag, stb.). Az ünnepekhez és jeles napokhoz kapcsolódó jelképek elkészítése, közös, örömszerző tevékenység a csoportban.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Túlnyomórészt önállóan használják a megismert technikákat, eszközöket, ismerik az anyagok tulajdonságait, örömmel, saját kezdeményezésre élnek az önkifejezés módjaival. Rajzolnak, festenek, kézimunkáznak, a firkálástól eljutnak a képalkotásig, élmény és elképzelés után egyéni módon megjelenítve azt. Alkotásaikban, emberábrázolásukban részletező formák, egyszerű mozgások jelennek meg. Plasztikai munkáik változatosak, egyéniek, építésben, téralakításban ötletesek és együttműködőek, az alapszíneket, azok árnyalatait ismerik, felismerik, alkalmazzák, saját és közösen készített kompozíciókról, műalkotásokról, művészi tárgyokról tudnak véleményt alkotni. Ismerik a síkbeli irányokat, megfelelően fogják a ceruzát, téri, formai, szín képzeteik gazdagodnak, koordinált a szem-, és kézmozgásuk. emlékezet után (vizuális, auditív) is tud ábrázolni.

Képességfejlesztés lehetőségei a rajzolás, a mintázás, a kézimunka tevékenységeiben:

Érzelmi- szociális: Akarati tulajdonságok, igényesség, szép iránti fogékonyság, esztétikai érzelmek, frusztráció. Önismeret, önértékelés, önbizalom, testséma, testrészek, keresztcsatornák, pozitív énkép, önfogadás, alkalmazkodási készség

Értelmi: Alaklátás, formaállandóság, rajzi kifejezőképesség, emlékezet, fantázia, alkotóképesség, észlelőképesség, formák, arányok, méretek, színek, színharmóniák, színárnyalatok. Formaérvék, formaismeret, formaépzelet, színérvék, díszíté érvék, irányérvék, mozgásos észlelés rész –egész látás, tapintás, észlelés, megfigyelőképesség, vizuális memória, ritmus, összehasonlítás, szétválasztás, csoportosítás, téri tájékozódás síkban, térbeli alakzatok felismerése, létrehozása.

Verbális: Fogalomrendszer, szókincsbővítés. Időviszonyok. Tárgyi megnevezések. Testfogalom verbális fejlesztése Rajzi kifejezőkészség komplex fejlesztése.

Testi: Egyensúlyérvék. Finommotorika, kézügyesség. Helyes eszközfogás, ülés, testtartás. Nagymozgások szem –kéz, szem –láb koordinációja, mozgás feletti kontroll, mozgás tudatos irányítása, szemmozgatás, szemfixáció.

5. Mozgás

Cél:

Az egészséges életmód, a rendszeres testedzés szokásrendszerének, a testi-lelki harmónia kialakulása, a társra figyelés, az alapvető testi képességek és mozgáskészségek (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgás) és pszichomotoros képességek fejlődése, a mozgás megkedvelése különös tekintettel a természetes mozgásokra, és koordinációra, a helyes testtartás kialakítására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fizikai állóképesség, erőnlét és koordináció fejlesztése.
- Nagy-és finommozgások, testséma, téri tájékozódás és egyensúlyfejlesztés.
- Laterális dominancia fejlesztése.

Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó illetve azt kiegészítő szerepű mozgásokat gyakoroltat. Probléma megoldást erősíti mozgással végzett feladatmegoldásokkal. A mozgással kapcsolatos szókészletet fejleszti. Fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitást előkészíti. A sikeres feladatmegoldások eredményeként növeli az önértékelést és önbizalmat. A tornával és mozgásos játékokkal fejleszti a gyermekek természetes mozgását, valamint testi képességeiket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordináció). Pozitív irányba befolyásolja a mozgás által a gyermek teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítő képességét.

A mozgásos tevékenységek során segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodó képesség, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. Egészséges versenyszellem alakítása, társakra figyelés (siker, kudarc tűrés, alkalmazkodó képesség). A mozgásos lehetőségeknek teret biztosít teremben és szabad levegőn egyaránt. Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást szervez az óvoda tornaszobájában, vagy udvaron. Zenés tornát, sétákat, kirándulásokat (5-7 évesekkel) szervez. Differenciált feladatadással lehetőséget teremt arra, hogy az adott gyakorlatokat a gyermekek saját képességeiknek megfelelően hajtsák végre, kellő aktivitást és terhelést biztosít.

A foglalkozások körültekintő szervezésével és előkészítésével a várakozási időt kerüli.

Az életkorhoz az alábbi szempontok szerint a mozgásanyagot összeállítja. Járás, mászás, futás, ugrás, dobás, elkapás, húzás, tolás, függeszkedés, forgás, gurulás, hordás, egyensúlyozás. Gimnasztika és talajtorna elemek. Sokszínű, változatos testnevelési játékok. Sportnap: hagyományosan minden év májusában a sok versenyjátékkal.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A testileg egészségesen fejlődő gyermekek 6 –7 éves korukra eljutnak az első alakváltozáshoz, testarányaik megváltoznak, arányosan fejlettek. A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban. Összerendezettebb mozgásuk, egyensúly érzékelésük kialakult, erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.

Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni, szókincsük bővül. Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban. Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik, ügyesen bánnak a kézi szerekekkel. Tudnak helyben labdát pattogatni.

Mozgásukat, viselkedésüket, testi-, lelki szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek.

Képességfejlesztés lehetőségei a mozgástevékenység terén:

Testi: Erő, ügyesség, összerendezett mozgás, egyensúlyérzék. Finommotorika, állóképesség, mozgásigény, nagymozgások, szem –kéz koordináció.

Érzelmi- Szociális: Aktivitás, érzelmi motiváltság erősítése, kitartás, szabálytudat, nehézségek leküzdése. Közösségi magatartás, kudarc elismerése, önbizalom, önértékelés, testfogalom, testséma, testrészek és funkcióik megismerése, a törzs függőleges zónájának kialakítása, önmaga felismerése (tükör)

Értelmi: Térérzékelés, téri irányok és viszonyok, alak, forma, szín, méret megismerése, kereszt-csatornák, vizuális, tapintásos, hallásos. Vizuális időrendiség és ritmus, vizuális diszharmónia.

Kommunikációs: Tárgyak testrészek megnevezése, téri irányok viszonyok megnevezése, méret, hasonlóság, különbözőség megnevezése, mozgással és a testsémával kapcsolatos szavak gyakorlása.

6. A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

Minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalat szerzése az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, valamint annak formai, mennyiségi viszonyairól. Életkoruknak megfelelő szinten olyan szokásrendszer elsajátítása, amelyek meghatározóak a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez. A környezettudatos magatartásra nevelés, amely magába foglalja az emberi alkotásokat, életmódot, gondolkodást, viselkedést, a természet védelmét és rávilágít az okos, mértéktartó felhasználásra, értékek védelmére, megőrzésére.

A természeti, emberi, tárgyi környezettel családdal való ismerkedés során olyan tapasztalatok szerzése, amelyek matematikai tartalmúak: mennyiségi, alak, nagyság-és sík-térbeli viszonyok. Ismereteit tevékenységekben alkalmazza.

Az óvodapedagógus feladatai:

Elősegíti az emberi és tárgyi környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, a természet védelmét, a környezettudatos magatartás megalapozását. A környezettel való ismerkedés közben fejleszti a gyermekek beszédmegértő, és nyelvi kifejezőkészségét, értelmi képességeit. A környezet megismerése közben tapasztalatokat nyújt a tér-és síkbeli formákkal, mennyiségi összefüggésekkel, relációkkal kapcsolatban. Elegendő alkalmat, időt, helyet biztosít a biztonságos életvitel szokásainak kialakításához.

Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. Sokféle lehetőség biztosítása –komplexitás–a spontán és szervezett tapasztalat, és ismeretszerzése, azok rendszerezésére. (alkalmi, idő, hely, eszközök)

A tervezéssorán figyelembe veszi az évszak változásait, ünnepeket, a helyi adottságokat, lehetőségeket.

Alkalmi és folyamatos tevékeny tapasztalatszerzéseket, megfigyeléseket, komplex érzékszervi ismeretgyűjtéseket, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékokat szervez az alábbi témakörökről: Évszakok, természet változásai, időjárás, öltözködés, színek. Hét napjai, napszakok. Növények, állatok, ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek. Test. Közlekedés. Városunk. Család. Foglalkozások. Fizikai jelenségek. Természeti és kulturális értékek.

A tárgyak, személyek összehasonlítása tulajdonság szerint. Halmazalkotás, ítéletek, nyitott mondatok, relációk, mérhető tulajdonságok, rendezés, sorozatok.

Számfogalom előkészítése: összemérés (mennyiségek, halmazok), természetes szám képzeteinek kialakítása (tőszám, sorszám). Műveletek: bontás, hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel. Tapasztalatok a geometria köréből, építés. Alkotások szabadon és másolással, tevékenység tükörrel, tájékozódás térben és síkban.

Óvoda eszközeivel is biztosítjuk a tapasztalatszerzést, a tevékenykedést, a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, megértés, problémalátás, megoldás), a matematikai gondolkodás fejlesztését. Ezek a játékok megkönnyítik a gyermekek számára az eligazodást összetett világunkban.

A számfogalom kialakulásához használt eszközök: rudak, számoló pálcák, mértani formák, kockák, építő rudak, ...stb. Igyekszünk, egyre egyszerűbb és a természetben is megtalálhat anyagokkal megismertetni a gyermekeinket. Ennek értelmében hangsúlyozzuk a gyermekek közvetlen kapcsolatának fontosságát a természethez. Képviseljük azt a szemléletet, hogy úgy, ahogy minden emberben van valami jó, minden állatnak van haszna és a saját faja szempontjából lehet szépek látni. Célunk, hogy rámutassunk a Föld élőlényeinek változatosságára (ismeretterjesztő könyvek, képgyűjtemények, filmek).

Az érzékelést fejlesztő eszközökkel megismerik az anyagok fizikai tulajdonságait. (Isd vizuális tev.)

A gyakorlati életre előkészítő öntögetős játékoknál tapasztalják az anyagok halmazállapotának különbözőségét, a kiterjedés és alakzat közti összefüggéseket.

Az idő múlását a napok, hónapok, évek egymást követő rendjét mozgó naptár formájában mindig aktuálisan rakjuk ki. A térkép fogalmát az óvoda rajzának, a séták vonalának megrajzolásával alapozzuk meg, majd bővítjük ország-, város térképpel. Tartunk földgömböt, ezt nézegetve megismerik a kontinenseket, a vizek és földek kiterjedését.

Kiemeljük az ember szerepét a világban. Felhívjuk a gyermekek figyelmét az emberi alkotásokra, tiszteletet ébresztünk minden alkotó ember iránt. Fontosnak tartjuk egymás megértését. Érzékeltetjük velük, hogy az embereknek mindenhol-bárhon is éljenek a Földön – azonos szükségleteik voltak, vannak, csak különböző formában elégítik ki azokat. Így mindenkinek szüksége van lakásra, ruházatra, enniivalóra.

Cél: a békére nevelés megalapozása. Ez csak úgy lehet, ha az emberek már kiskoruktól fogva ismerik egymást. Tudják, hogy a másik – esetleg más bőrének a színe, más az anyanyelve, a hite, a világnézete – emberi mivoltában, lényegében hozzá hasonlóan gondolkodik, érez, és szeretetre, békességre vágyik. Mindez előkészítése annak a szemléletnek, hogy a világmindenség egységes egész és mindannyian ennek része vagyunk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyermekek tudják nevüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, lakáscímüket, óvodájuk, városuk nevét és saját születési idejüket, helyüket, ismerik az alapszíneket, és azok árnyalatait, gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket, ismerik testrészeiket, gondozásuk, védelmük szokássá vált, ismerik a környékükön lévő intézményeket, boltokat, az ott dolgozó felnőttek munkáját. Jól tájékozódnak közvetlen környezetükben, ismernek városi nevezetességeket, rendelkeznek egyszerű – rövid távú tájékozódással.

Megkülönböztetik az évszakokat, gyönyörködni tudnak bennük, tudják hogyan követik egymást, felismerik a napszakokat, felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit, ismerik a háziállatokat, néhány madarat, bogarat, vadállatot, azokat élőhelyeik szerint csoportosítják, környezetük növényeit felismerik, gondozásuk egyszerű műveleteit elvégzik, rendeltetészerűen használják a munkaeszközöket.

A növények fejlődése és az időjárás közötti összefüggéseket felismerik. Ismerik a víz, a levegő, a napfény fontosságát. Megkülönböztetik a szép, tiszta, a piszkos, szemetes, megrongált környezetet. Véleményt formálnak ezzel kapcsolatban. Környezetükben az

elsajátított erkölcsi magatartási normákat betartva viselkednek. Ismerik, szeretik és védik a szülőföld, az itt élő emberek szokásait, hagyományait, a hazai kultúra értékeit. Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Tudnak számolni és tárgyakat megszámlálni legalább 10-ig, tudnak 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni, megállapítani: több –kevesebb –ugyanannyi, összehasonlítanak mennyiségi, nagyság, szín és forma szerint, megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik és követik a helyet, irányokat kifejező névutókat, mindezt a mindennapi tevékenységben alkalmazzák.

Képességfejlesztés lehetőségei a külső világ tevékeny megismerése során:

Testi: Egyensúlyérzék, finommotorika, nagymozgások, szem –kéz, szem –láb koordináció.

Manipulációs készség, gyors reagálás.

Érzelmi- Szociális: A természethez való pozitív érzelmi viszony szülőföld, emberek, a táj szeretetre nevelés, tárgyi kultúra értékeinek szeretete, védelme. Feladattudat, szabálytudat, kitartás, türelem, ítélőképesség, kapcsolatteremtő képesség, közösségi érzés, másokkal való kapcsolat igénye, testséma önmaga felismerése. Intellektuális érzelmek, együttműködési készség, feladattartás, önálló feladatmegoldások.

Értelmi: Érzékelés, íz érzék, térérzékelés, időérzékelés, érzékszervi működés. Figyelem – koncentrált, ill. szándékos. Formaalkítás, hallási érzékelés, szem fixációs működése, tapintásos érzékelés. Téri helyzetek, cselekvések, színek, irányok, formák, tulajdonságok, méretek elismerése. Fogalomalkotás, számfogalom, számolási készség, problémamegoldó gondolkodás Szándékos figyelem Problémakezelés Analizáló-szintetizáló készség fejlesztése.

Kommunikáció: Beszédkultúra, kérdéskultúra, kifejezőkészség, magabiztos tudatos kreatív önkifejezés. Választékos nyelvi eszközökben gazdag, kulturált stílus, különböző kommunikációs helyzetekben. Beszédbátorság erősítése, beszédtechnika fejlesztése, szövegértés, kialakítása szövegalkotási kedv felkeltése Kommunikációs igény motiválása. Szókincsbővítés, tiszta artikuláció fejlesztése, verbális fejlesztés, testrészek neve.

7. A munka jellegű tevékenységek

Cél:

A munkavégzéshez szükséges beállítódások, célszerű munkafogások, készségek, képességek, tulajdonságok kialakulása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

Nyugodt légkört biztosít, hogy kitartással végezhesék el a tevékenységeket. Állandó megerősítéssel a megtanulják tisztelni a munkát végző embert. Megéretteti a gyermekekkel, hogy a munka felelősség teljes feladat, melynek eredménye van.

Megismerteti a külső világ tevékeny megismerése által kínált tevékenységek, kísérletek során alkalmazott eszközök balesetmentes használatát. (szőlőprés, paradicsompasszírozó, szűrők, reszelő, kések, tölcsérek stb.) A kísérletek során alkalmazott elektromos eszközök bemutatását, használatát dajkai segítséggel kellő körültekintéssel szervezi meg.

Ügyel arra, hogy ne jelentsen terhet, feleljen meg az egyéni fejlettségi szintnek. Igényt alakít ki a gyermekekben a rend és a rendezett körülmények megtartására. Arra neveli a

gyermeket, hogy változó körülmények között is képesek legyenek alkalmazni ismert munkafogásokat.

Fejleszti az akarati tulajdonságaikat: önállóságukat, kitartásukat, önzetlenségüket, felelősségtudatukat. Méretben és minőségben olyan eszközöket biztosít, amelyek megfelelnek az óvodás gyermekek igényeinek.

A gyermeket a saját személyükkel kapcsolatos teendőkkel ismerteti meg: testápolás, öltözködés, önkiszolgálás, majd a társakért végzett tevékenységek önként vállalását vezeti be. A naposi munkát (5-6-7 éves korban) figyelemmel kíséri. A napos feladatait (déli terítés), megismerteti.

A gyermeket alkalomszerű munkákkal bízza meg fejlettségétől függően: Eszközök előkészítése, elrakása, teremrendezés, eszközkészítés, javítás, növénygondozás, seprés, gereblyezés, lombgyűjtés, locsolás, hólapátolás.

A tevékenységek jellemzői óvodáskor végére:

A rájuk bízott feladatot szívesen önállóan végzik. A gyakori tevékenységek, cselekvések szokássá válnak. Figyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére. Aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyazásban a környezetükben lévő állatokat, növényeket óvják, gondozzák. A szelektív szemét és hulladékkezelés szokássá válik. A munka elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük, önállóan és igényesen végzik a naposi munkát, örömmel végez munkát a közösségért, szívesen segítenek a kisebbeknek, de kortársaiknak is. Szeretnek meglepetést készíteni, megerősödnek bennük a munka játéktól eltérő jegyei, alapozódik a munka iránti tisztelet, a dolgozó felnőttek iránti tisztelet, a munka megbecsülése, hasznosságának jelentősége.

8. Tanulás

Cél:

A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismerése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlődése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Elsődleges cél a gyermeki kompetenciák fejlesztése, támogató környezet megteremtésével, és a gyermeki előzetes tapasztalatok figyelembevételével.

Az óvodapedagógus feladatai:

Érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon alapuló csoportlétkör kialakítása, az érési folyamatok optimális megtámogatása, tapasztalás és cselekedtetés, felfedezés biztosításával a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, a kutatás, problémamegoldás, felfedezés örömeivel. A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, mely magába foglalja a szenzoros, motoros, szociális és verbális tanulást egyaránt. A tervezett tanulási tevékenységet a néphagyományokra, az évszakok változásaira, a megfigyelhető természeti és társadalmi jelenségekre, eseményekre, az ünnepekre, az óvodai élet hagyományaira és különféle aktualitásokra tervezi.

A tanulás alapvető feltételének megteremtése, a szokásrendszer kialakítása, a tevékenységek állandó helyének meghatározása, a jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató eszköz biztosítása. A szervezeti formát a tevékenység tartalmától, a résztvevőgyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően az óvónő megválasztja, differenciáltan alkalmazza.

Alkalmazza az alábbi tanulási formákat:

Spontán, játékos tanulás –az óvodai élet bármely szituációjában, kapcsolatában, mely a gyermekek kíváncsiságának, mozgásvágyának, érdeklődésének következménye. Utánzásos: minta és modellkövetés, melyben a magatartás és viselkedés tanulás kezdetben óvónői, majd társak példája. Cselekvéses tanulás: közvetlen manipulálást, rendezést, válogatást, probléma helyzetet biztosít. Szervezett tanulási lehetőség –az óvodapedagógus által szervezett tevékenység, problémahelyzet, irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés és a gyermekek kérdéseire, válaszaikra épülő ismeretszerzést, számtalan felfedezést kínál. Együttműködik az angol nyelven kommunikáló alkalmazottal, irányítja annak munkáját, hogy az óvodai nevelés feladataihoz, tevékenységeihez, napi ütemtervéhez koherensen igazodva valósuljon meg az idegen nyelvi fejlesztés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermekek eljutnak a pontos észlelésig, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek, „látják – veszik” a világot. Megismerkednek az elemi ok –okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai, tulajdonságbeli eltéréseivel, úton vannak a fogalmi gondolkodás kialakulásához.

Megjelenik a szándékos figyelem, a szándékos felidézés, az önkéntelen emlékezeti bevésés és közvetlen felidézés mellett. Folyamatosan fejlődnek a tanuláshoz szükséges képességeik (differenciáltabb az érzékelés, észlelés) kialakulóban az elemi fogalmi gondolkodásuk.

Él bennük a kíváncsiság, az iskola, a tanulás utáni vágy. Munkatempójuk, feladattartásuk életkoruknak megfelelő.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. Személyi feltételek:

Az óvoda arculatában meghatározó jelentőségűnek tekintjük dolgozóink felkészültségét emberi értékeiket. Az ideális óvodapedagógus az alapvető humanista értékek hordozója, amelyhez megfelelő szakmai felkészültség társul, s ez mindennapi pedagógiai tevékenységében kifejeződik. Fontos a „belső” és a „külső” összhangja, az érzések, gondolatok és a viselkedés „kongruenciája” (megfelelése). Ez biztosítja a nevelői magatartási megnyilvánulások hitelességét.

A nevelőtestület közös értéknek fogadja el, a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyerek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, felelősségtudatot, az önművelési– önfejlesztési igényt.

Ezeket túl meghatározó személyiségjegye kell, hogy legyen a demokratikus nevelési stílus, amely ösztönzi a gyerekek kezdeményezéseit, messzemenően figyelembe veszi szükségleteiket. Alapelvei az elismerés, a dicséret, az elfogadás. Körülötte a légkör oldott, bizalom teli, barátságos, melyre jellemző a csoport érzelmi kiegyensúlyozottsága, a közepes vagy alacsony zajsztint, az elmélyült játék, figyelmes viselkedés.

Az óvónő bánásmódja, az eltérő szükségletek, érzelmi állapotok és hangulatok iránti toleranciája a gyerekek egymás közötti kapcsolatában mintát jelent. Az, hogy az adott helyzetben mi tűnik a leginkább megfelelőnek, a tevékenység tartalma, a gyerekek életkora és sajátosságai, eddigi tapasztalatai és elképzelései alapján alakítja ki. Az óvodába érkező gyermekek alapos megismerésének és szakszerű fejlesztésének alapvető feltétele az óvónők folyamatos önképzése, önálló tanulása, illetve továbbképzése.

A nevelőtestület belső továbbképzéseit az előzőekben felsorolt óvodapedagógiai témájú rendezvényeken hallott, tapasztalt szakmai információkra építjük, egyéni érdeklődés, felajánlás és a nevelőtestület igénye alapján. Az óvodánkban folyó belső továbbképzések, a bemutató foglalkozások, a beszámolók, segítik az óvodapedagógiai változásokkal történő lépéstartást. Fontos a nevelőtestület önálló alkotó óvodapedagógiai munkájának segítése és értékes szakmai ötletek közkinccsá tétele, valamint az esetleges új kolléganők óvodánk közösségébe való beilleszkedésének támogatása.

A technikai dolgozói munka szerepváltása csak az óvodapedagógusi munka szerepváltásának kontextusában értelmezhető. Munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik, egyértelműen elkülönítjük mely esetben kompetens, mely esetekben segítő a szerepkörük.

A technikai dolgozó kompetens szerepkört tölts be:

- az óvoda óvó-védőfunkciójának teljesítése során;
- a gyermekekről kapott információk felettese felé való továbbításában;
- az óvoda vagyon-és állapotvédelmében;
- a névre szóló, hitelesített munkaköri leírásában rögzített feladatok önálló, szakszerű teljesítésében
- minden olyan esetben, amikor felettese –óvodavezető, óvodapedagógus munkaköréből adódó, „Egyéb rendelkezések” alatt feltüntetett feladatokkal bízzák meg;
- saját szak-és önképzésében; megszerzett szakmai ismeret-és tudásanyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében;
- munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában;
- saját élményű tapasztalatainak átadásában;
- saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében;
- lelki egészségének védelmében.

A technikai dolgozó segítő szerepkört tölts be:

- az óvoda alap - és kiegészítő feladatainak teljesítésében;
- az óvoda nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során;
- az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátása kapcsán;
- az óvoda által kitűzött minőségi célok elérésében;
- a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában;
- a gyerekek tehetség gondozásában;
- a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során;

Az alkalmazotti közösségtagjaitól is elvárjuk, hogy munkájukkal, magatartásukkal, személyes példájukkal segítsék megvalósítani nevelési feladatainkat:

- Ismerjék meg nevelési elveinket, csoportjaik nevelési terveit, működjenek együtt az óvónőkkel.
- Aktívan vegyenek részt a csoport életében.
- Ismerjék meg a csoportjuk napirendjét és a csoporton kívüli feladataik végzésével a gyermekek napirendjéhez alkalmazkodjanak.
- Munkájukban tükröződjön a gyermekek szeretete, elfogadása, tisztelete.
- Kultúrált magatartással és beszédmintával segítsék a gyermekek nevelését.

2. Tárgyi feltételek

Az óvoda objektív feltételrendszerének a fejlesztése az óvoda évenkénti költségvetési keretének a függvénye, melyet a Fenntartó a mindenkori gazdasági helyzetnek megfelelően biztosít. Óvodánk, 2012. augusztus 29-én kapta kézhez a működési engedélyt, alapvető játék és eszközparkunk megfelelő, az esetleges évközben szükséges eszközöket, segédanyagokat, a Fenntartó biztosítja Óvodánk számára.

3. Szervezeti és időkeretek:

Az óvodai csoportlétszámunk, 25- fő. A csoport neveléséhez és fejlesztéséhez, három emem áll rendelkezésre, ami lehetőséget biztosít számunkra, hogy nagyszerűen tudjuk fejleszteni a gyermekek egyéni képességeit, anélkül, hogy a többi gyermeket ezzel zavarnánk a különböző játéktevékenységben.

A napirend kialakításának alapelvei az óvodában:

- A gyermekek életkor szerinti összetétele alapján eltérnek a szükségleteik, differenciáltan biztosítjuk a tevékenységekhez szükséges időtartamot.
- A tervszerű, összehangolt tevékenységekkel elkerüljük a felesleges várakozásokat, a tétlenséget, a kapkodást.
- Minél hosszabb, nyugalmas és tartalmas játékidőt biztosítunk.
- A tisztálkodás és öltözködés végzéséhez, az egyéni szükségleteknek megfelelő időtartamot biztosítjuk.
- Az étkezésre az egyéni igények, szükségletek szerinti időtartamról gondoskodunk
- A gyermekek alvási—pihenési igényének figyelembevétele

NAPIREND

Érkezéstől az udvari játékig

A gyermekek érkezése, fogadása.

Játéktevékenység.

Játékos, szervezett tanulás csoportos, mikro - csoportos és egyéni foglalkozási formák alkalmazásával.

Mozgás, testnevelés foglalkozás. Tízórai, gondozási teendők ellátása.

Hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése.

Élményszerző séták, kirándulások, közös megfigyelések.

Szabad, mozgásos játék az udvaron.

Udvari játéktól az ébredésig

Naposi munka feladatainak elvégzése.

Ebéd, gondozási teendők ellátása.

Pihenés - alvás előtti mese, altatódal.

Alvás-pihenés folyamatos ébredés.

Ébredéstől hazaindulásig.

A csoportszoba rendjének helyreállítása.

Uzsonnázás, gondozási teendők ellátása.

Játékos egyéni képességfejlesztés.

Játéktevékenység.

Szabad, mozgásos játék az udvaron.

Találkozás a szülőkkal, rövid információcsere a gyermek fejlődéséről, magatartásával kapcsolatosan szükség esetén.

A gyermekközösségi programok szervezése

A nemzeti értékek továbbadását már óvodás korban el kell kezdeni. Fontosnak tartjuk megismertetni, fejlettségi szintjüknek megfelelően, a gyermekekkel a magyar népi életet, szokásait, szertartásait, ünnepeit. Nagy szükség van tovább örökíteni a magyar népi játékokat, szokásokat, népi kismesterségeket, a népi gyermekdalokat, táncokat.

Az ünnepek, megemlékezések szervezését a gyermekek személyiségfejlődésében fontosnak tekintjük, mert az érzelmi nevelés és szocializáció terén kiemelkedő hatást fejtenek ki. E jeles események szervesen illeszkednek a tervezett nevelési folyamatokba, melyeket a szülők közreműködésével, segítségével, részvételével készítünk elő, illetve bonyolítunk le.

Ünnepeinket az aktuális előkészületek jellemzik, érzelmi, hangulati ráhangolódással, ajándékkészítéssel, az óvoda dekorációjának elkészítésével. A jeles napok eseményeinek feldolgozását az óvodapedagógusok tervezik éves terveikben a csoport érdeklődésének és egyéb lehetőségek figyelembe vételével.

A csoportban megjelenő alkalmak:

Mikulás: A Mikulás az ajándékot személyesen adja át a gyermekeknek és egy-egy dicsérő, személyre szóló gondolatot mond, akik alkalmi versekkel, énekekkel köszöntik.

Karácsony: az adventi előkészületekkel, gyertyagyújtással fokozzuk a várakozás érzelmi hatásait. A óvodában a Fenntartó minden gyermeknek ajándékot vesz így mindenki talál a fa alatt saját jelével ellátott csomagocskát. Énekekkel, versekkel, dramatizálással ünnepelünk.

Farsang: Jelmezben zajló zenés, táncos esemény, aktuális versekkel, énekekkel, tréfás játékokkal kiegészítve.

Március 15: Ünneplése változatosan, más-más módon (fejlettségtől és időjárástól függően) versekkel, énekekkel zajlik.

Húsvét: Az előkészületek során a leggyakoribb a különböző technikákkal készített tojások, egyéb szimbólumok készítése. Húsvétot megelőző napon a gyermekek az udvaron vagy a csoportszobákban, keresik meg az eldugott tojásokat. Húsvét utáni napon locsolkodás.

Anyák napja: Anyukáknak és nagymamáknak szóló kis versikéket mondunk el, és saját készítésű ajándékkal köszönjük a nagymamákat és anyukákat.

Évzáró: Az év során megismert versekből, énekekből, dalos játékokból állítjuk össze. Szülőkkel közösen ünnepeljük.

Gyermeknap: változó eseményeket, programokat szervezünk a gyerekeknek. Pl: kirándulás, versenyjátékok, kézműves programok, vagy közös udvari program légvárral, arcfestéssel, játékokkal.

Születésnap: Általában gyertyagyújtás, éneklés, verselés, mesemondás után az óvónők által készített apró játékkal ajándékozza meg a csoport az ünnepeltet. Az ünnepelt csomagolt aprósüteménnyel kínálhatja meg társait.

Munkaterv alapján tervezhető hagyományok, programok:

Szüret, Márton napi mulatságok, Szülőkkel barkácsolós és játszó délutánok, Mackókiállítás, Iskolába indulók búcsúztatása.

VII. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Cél:

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Elősegíti a veszélyeztetett gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő óvó intézkedésekre javaslatot tesz.
- A gyermekeket és családjukat lehetőségeihez képest minél jobban megismeri.
- A problémákat a veszélyt okozta tüneteket felismeri és ha szükséges ehhez szakember segítségét kéri.
- A felzárkóztatást és tehetség gondozást megvalósítja .
- Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti, folyamatosan ellenőrzi.
- Részt vesz az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolja.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén az óvodavezetőnek jelzi a hiányzást.
- A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíti.
- Jó kapcsolatot tart a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel

Az alábbi esetekben fokozottan figyelemmel kíséri a gyermeke testi - lelki állapotát:

Ha

- fejlődési
- beilleszkedési, magatartásbeli zavart észlel,
- sajátos törődést igényel
- egészségügyi problémákat tapasztal,
- nemzetiséghez tartozik,
- hátrányos, veszélyeztetett helyzetű,
- szülők egymás közötti kapcsolata rossz,
- szülő–gyermek kapcsolata nem megfelelő,
- különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége)

Az óvodavezető feladatai:

Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését. A családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védi őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot. Munkájáról beszámol az óvodapedagógusoknak, hogy azok naprakészen informáltak legyenek. Kapcsolatot tart

konkrét esetekben a Szakértői Bizottsággal, gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel.

Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt kollégái tudomására hozza. Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását. Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.

Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket, az eredményeket.

Elősegíti az óvónők felderítő tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvónőivel. Továbbképzéseket tart az óvodapedagógusoknak. Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.
- Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.
- Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.
- Bizalommal fordulnak felénk a szülők.
- Elfogadják javaslatainkat, segítségünket.
- Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

VIII. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái:

Cél:

Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről. A szülői elégedettségének állandó figyelemmel kísérésével az igények beépülése a nevelési folyamatainkba.

Óvodapedagógus feladatai:

A hatékony együttnevelést, család és óvoda jó kapcsolatát, a nevelő partneri viszonyt kiépíti. A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősséget tudatosítja. A Napsugár Óvoda pedagógiai programját, céljait, feladatait ismerteti, és elfogadtatja a szülőkkel.

Óvodánk szokásait, hagyományait ismerteti a házirendben, a napirendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.

Az óvodába lépést megelőzően az új gyermekek szülei számára tájékoztatást ad arról, hogyan lehet minél zökkenő mentesebbé tenni az első óvodai napokat és támogatást, segítséget nyújt az iskolához szükséges új szülői szerepkör kialakításában.

Előzetesen ismerkedik a szülőkkel. Az új gyermekek érkezését úgy osztja be, hogy egy héten csak néhány új kisgyermek érkezzen, így jut elég idő az ismerkedésre, a személyes kapcsolat kialakítására.

Biztosítja a szülők részvételét, hogy lehetőség szerint legyenek itt az első napokban gyermekükkel az óvodában, és „fedezzék fel” a játéklehetőségeket, az eszközöket, együtt ismerjék meg az óvónőt és a társakat. A közös ittlét addig tarthat, amíg a szülő lehetőségei megengedik, illetve a gyermek számára már nem idegen az óvoda.

Pedagógiai tájékoztatókat szervez a szülők számára a szülői értekezleteken, nyílt napokon és érdeklődés alapján, egyéb fórumokon. Az óvoda munkatervében megjelölt pedagógiai témájú

szülői értekezletekkel a családi nevelés hatékonyságát segíti. A szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait figyelembe veszi nevelőmunkájába. Szülői értekezleten a csoportokban folyó nevelőmunka tervét ismerteti: elképzelések, a különböző nevelési területek, a kiemelt feladatok.

Nyílt rendezvényeket szervez, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás-és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére.

A Szülői Szervezet munkatervének elkészítésében részt vesz a szülők képviselőivel közösen a nevelési év elején. A szülők képviselőit meghívja az óvoda különböző fórumaira, alkotó ötleteiket, kéréseiket, igényeiket meghallgatja, és lehetőség szerinti teljesíti.

Óvodán kívül helyszíni tapasztalatszerzési lehetőségeket kér, az olyan szülők munkahelyén, ahol az óvodás csoportok nem zavarnak és számukra veszélytelen a munkaterület.

Szülői kíséretet kér az óvodán kívüli tevékenységekhez, amelyek az óvodai tanulás folyamatához az ismeret-, élmény, és tapasztalatszerzésben segítenek. A szülők jogainak érvényesítését segíti az óvoda pedagógiai és szervezeti alapidokumentumainak elkészítésekor a Szülői Szervezet képviselői révén PP, SZMSZ, Házirend.

Kapcsolattartás várható eredményei:

A családok elégedettek az óvoda működésével. Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap, gyermeke fejlődéséről. A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein. A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvónőkhöz, akiktől segítséget kapnak. Azonosulnak az óvoda elveivel. Hálózati tanulás megvalósul

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

- Fenntartó
- Polgármesteri Hivatal egészségügyi, szociális és oktatási iroda
- Humán Szolgáltató Intézet
- Területi Képviselők
- Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
- Gödöllői Agrártudományi Egyetem

Kapcsolatok más nevelési színterekkel:

- Családok
- Óvodák
- Iskolák
- Bölcsődék
- Referencia intézmények

Az óvoda nevelőmunkáját segítő intézmények:

- Szakértői Bizottság
- Gyermekjóléti Szolgálat

Az óvoda egészségre nevelő munkáját segítő intézmények és személyek:

- Az óvoda gyermekorvosa, fogorvosa
- Az óvoda védőnője
- A Foglalkozás-egészségügyi Szolgálat Orvosa
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

IX. A SAJÁTOS NEVELÉS IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE, HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK

Óvodánk nem vesz részt a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű – az egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdő, értelmi, beszéd fogyatékos gyermekek óvodai nevelésében.

X. MELLÉKLETEK

1. A pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések jegyzéke:

A Pedagógiai Programunk megvalósításához az alábbi eszközök felszerelések szükségesek (az összeállításnál figyelembe vettük a 202012 (VIII.31.) EMMI rendeletet)

Csoportban használt dokumentumok:

- csoportnapló tematikus
- hiányzási és mulasztási napló
- gyermekek fejlődésének nyomon követésére szolgáló kidolgozott mérési és értékelést tartalmazó dosszié

Csoportszobák berendezési tárgyai:

30 db óvodai feketetők, 30db gyermekszék, 4db gyermekasztal, fényvédő és dekor - függöny ablakonként, szőnyeg csoportonként, 7db játéktartó polc, 2db élősarok, 2db hőmérő, 2db eszköz előkészítő asztal, 2db textiltároló szekrény, 2db edényes evőeszköz tároló szekrény, 2db szeméttároló, 1db bábartó, 3db könyvpolc, 3db öltözőrekesz és 4 öltözőpad, 10db abrosz, 50db takaró,

Gyermekmosdó berendezési tárgyai: falitükör, hőmérő, fogmosó polc, fésűk, fogmosó poharak, körömkefék, szappantartók, fésűtartó, papírkéztörölő tartó, folyékony szappanadagoló, fedeles szeméttároló

Tornaszoba felszerelése:

2db tornapad, 4db tornaszőnyeg (szivacs), 8m²szőnyeg (hideg padló burkolására), 2db bordásfal, 2db mászó készlet, 1db mászókötel, 15db léglabda, 5db ugráló kötel, 10db tornakarika, 2db gyermekgyűrű, 20db kis labda, 1db egyensúlydeszka, 1db gördeszka, 1db bújócső, 1db egyensúlytölcsér, egyéb speciális fejlesztő eszközök típusonként 2 –2db,

Játékok:

Szerepjátékok, építő, konstruáló és szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei a csoport összetételének megfelelően minden fajtából, érzékelő észlelő játékok, emlékezet, figyelem, képzeletfejlesztő játékok, Legók, duplók, fajtékok, gondolkodtató játékok, babakocsik, konyhai bútorok, babák, macik, kutyák, állatok- tengeri-vad-házi- trópusi...stb, babaruhák...stb

Ének, zenei énekesjátékok:

1db xilofon, 2 dob, 4db triangulum, 3db kiscintányér, fajtánként 6db ütőhangszerek vegyesen, kézi csörgő készlet, ritmus-szett, furulya, szintetizátor, teljes hangszerkészlet (ritmus és hallásfejlesztők).

Anyanyelvi fejlesztés eszközei:

„képek az anyanyelvi neveléshez”, kártyakészletek (szókincsbővítéshez), fejlesztő gyermek könyvek, paraván, síkbábok, kesztyűsbábok, lexikonok, természeti könyvek, képnézegetők, tükrök, jelmezek, plüss állatok, autók, hajók, mozdonyok, komplex építő és konstruáló játékok.

Vizuális tevékenység:

Zsírkréta, filctoll, ceruzák, kréta, tempera, gombfesték, ecset, üvegfesték, tollak, olló, ragasztók különböző méretű és anyagú papírok, fólia, tus, henger, textilfesték, táblák, fűző, agyag, gyurma. Formázó kések, formázó nyomók, sziták, textíliák, cérnák, vonalak, zsinegek, drótok, gombok, kapsok, tűk, szövőszékek, kartonok, aszfalt kréták. Vonalzók, szívó szállak, körzők, vasaló, speciális ragasztók, ragasztó pisztolyok, gipsz, gipszformák, hungarocel formák, magok, szárított növények és termések, liszt- só gyurmához, papírcsíkok, papírtányérok, poharak, üvegek, papírhengerek, gyöngyök. Műanyag előrajzoló formák növényekről, állatokról.

Külső világ tevékeny megismerés eszközei:

1 –1 szemléltető képsorozatok, 1 –1 állatok, növények, közlekedés, emberek világa képsorozat, tükör, logikai készlet, teljes alakot mutató tükör, nagyítókészlet, mikroszkóp, videó és hangkazetták, 1 televízió, 3db magnetofon, 1db diavetítő, 1db vetítő vászon. Csapadékmérő. évszaktábla, szemléltető sorozatok. Akvárium, Logiko játék, társasjátékok, mérleg, mérőeszközök, tepsik, sütőformák, tűzhely, lavór, kiskád, ültető ládák.

Környezet ismereti fejlesztő eszközök:

ismertető képes színes könyvek (állatokról, növényekről, foglalkozásokról) Geometriai formák, síkmértani formák, hangkazetták, állatok hangjáról, észlelő, érzékelő anyagok.

Munka tevékenység eszközei:

gyermek méretű szerszámok: locsoló kanna, gereblye, seprű, lapát, lombseprű, talicska 10

Udvar:

kerti asztal, kerti pad, babaház, udvari homokozó, takaróháló, csúszdaállvány, kötélletra, mászóka, mérleghinta, kismotorok, rollerek, malom, homokozó játékok: dömperek, autók, formázók, sziták, gereblyék, lapátok, vödörök, edények, kosarak, napernyők, babakocsik, fűnyírók, toló és húzó kézi kiskocsik. Minigolf, kosárlabda állvány, tollaslabda, tollas ütők, teke bábuk, teke labdák, sátrak, mászó csövek.

Pedagógiai munkát segítő eszközök:

Felnőtt asztalok székek, tároló szekrények, könyvszekrény, iratszekrény, telefon, fax, számítógép, Internet hozzáférhetőség, e-mail cím, nyomtató, fénymásoló, papírvágó, folyóiratok és szakkönyvek, védő és munkaruha, mentőláda.

Felnőtt munkavégzéshez szükséges eszközök:

Mosógép, mosógép, vasaló, hűtőgép, porszívó, takarító eszközök. Fűnyíró, lombseprű, fűrógép, kerti olló, locsolótömlő, gereblye, ásó, kapa, ecsetek, kézi szerszámok.

2. Kiegészítő dokumentumok, szakkönyvek

- Kompetencia alapú óvodai programcsomag – Téma-terv javaslat
- Dr. Bakonyi Anna: Az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése
- Fehér Anna: Játszunk? Természetesen!
- Reikort Ildikó: Zenevarázs
- Székely Andrea: Bábjáték
- Dr. Tóth Tiborné: Néphagyomány
- Bekker Zoltánné-Kocsis Csilla-Zaveczné Komáromi Katalin: Kiegészítő segédlet a Komplex fejlesztési tervekhez
- Székely Andrea: Játékok bábokkal, Játékok a meseládikóval
- Zóka Katalin: Varázseszközök az óvodában
- Zóka Katalin: Kóstolgotó
- Túri György: Játék-tánc-Élet
- Dr.Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

IRÁNYMUTATÓ DOKUMENTUMOK A NAPSUGÁR MAGÁNÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja (A Kormány 363/2012 (XII.17.). Korm.Rendelete 2012)
- 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről
- Az Óvodai Nevelés Programja (Országos Pedagógiai Intézet 1989.)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. Évi XXXI. Törvény
- A gyermeki jogok ENSZ alapegyezmény 11/1994. (VI.8.)
- MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről / módosításokkal egybeszerkesztve
- A Napsugár Óvoda Alapító Okirata

A PROGRAMKÉSZÍTÉS MÓDSZERTANI SEGÉDANYAGAI

- Dr Pereszlényi Éva: Az óvodák szakmai fejlesztése Budapesti Tanítóképző Főiskola 1994.
- Honi György: A pedagógiai program Raabe Könyvkiadó Kft 1994.
- Korszerű iskolavezetés közoktatási kézikönyv
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? !Munkáltató könyv a helyi nevelési program készítéséhez NAT-TAN sorozat OKI, OKKER Bp. 1996.
- Nagy Jenőné: Segédlet az óvodák nevelési programjának elkészítéséhez. JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet 1996.

- Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés! Az óvodai nevelési program előkészítő szakasza. OKKER Bp. 1997.
- Dr. Füle Sándor: A helyi pedagógiai programok kidolgozása /OKKER Oktatási Iroda 1995.
- Nagyné Jánosi Éva: Pedagógiai programkészítés az óvodában. Módszertani segédanyagok Debrecen 1996.
- Dr. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program szakmai feltételrendszere /Alcius Bt Bp. 1997.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Program elfogadása és jóváhagyása

A pedagógiai programot a nevelőtestület 2019. szeptember 01. napján tartott ülésén elfogadta és jóváhagyásra javasolta.

Budapest, 2019. szeptember 01.

óvodavezető

A nevelőtestület nevében:

óvodapedagógus

A pedagógiai programot a szülői szervezet

2019 év ..... hó..... napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Budapest, 2019. ....

-----
szülői szervezet elnöke

A Napsugár Magánóvoda Pedagógiai Programját a Napsugarak Háza Nonprofit Kft. mint Fenntartó elfogadta.

2019. év _____ hó _____ napján jóváhagyta.

Budapest, 2019. év.....hó .....nap.

Hatályos a kihirdetés napjától. 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet alapján, valamint, a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló rendelkezés alapján.